Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

... 1921 оной ... 21-hээ гарана | № 118 (16341) | 1983 оной майн 20, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

КИЕВ ОШОХОЁО МОРДОБО

МПЛА—Ажалай партиин Түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент Ж. Э. душ Сантуш Киев ошохоёо майн 18-да Москвahaa мордобо. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Совет правительствын урилалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр тэрэ манай орондо ерээд байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ тэрэниие үдэшэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украиинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий болон республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд Ж. Э. душ Сантушые Киевэй аэропорт дээрэ угтаhан байгаа.

(ТАСС).

Буряадай АССР-60

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА —83

ШЭНЭ ГУРИМАЙ ШЭНЖЭ

«Забайкалец» совхозой бүхы 4 бригада хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ. Олохон механизаторнууд халаанай нормые 135—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. △ Орёо маянтай хабарай эрхэ байдалда эртын ороохо тарилгые бригаданууд хүдэлмэриин 14—15 үдэр соо дүүргэхэнь.

...ҮДЭР бүри үглөөнhөө ...дүйтөөр амилаад, үдэ... ...тээшэ hалхин улам ...жа, уданшьегүй таряа... ...дүүр, тала дайдаар хуа ... шорой хиидэжэ, за... ...газар тэнгэри хоёр ...о байhандал үзэгдэхэ...

...барай тарилгын үедэ са... ...рил хэзээдэшье хүнэй ... соо hайн байдаггүй ... Нэгэн гэбэл, хуурай... ...далхилжа, газарай хүрь... ...haxa, элhэ шоройгоор ...о, угы гэбэл, ходо ...байгаад, газарай хүрь... ...ooр гэдэнгүй, тарил... ...дэлмэриие hаатуулха. ...үнэйшье боложо байгаа ...барай тарилгые хойшо... ... болзорhоонь хожом... ... болохогүй ха юм,—гэжэ ... совхозой ахамад аг... ...Д. И. Кузнецов хэлэнэ. ...эзэшыень батадхаhан... ...оралдай тосхоной ба... ...дүүр нэмжыhэн нэлэн... ...тэ таряалан. дээгүүр се... ...дые шэрэhэн тарил... ...н агрегадуудай тоо... ...түүр нэгэ харагдажа ...ы боложо ябахань ... Тэдээнhээ үшөө ... үндэрхэн гүбээгэй ...алые үгсэжэ, шарабтар шэрэтэй К-700 түхэлэй хоёр трактор газар хахалжа ябанад.

—Энэ манай дүрбэдэхи бригадын поли гээшэ. Эндэхи газар хуудам тала элhэлиг хүрьhэтэй аад, hалхинда үлеэгдэжэ муудашадаг юм. Тиимэhээ энэ бригадамнай газар элдүүрилгын шэнэ технологидо гэхэ гү, али хүрьhэ хамгаалха гуримда оронхой. Гадна байгша ондо эдэнэр баhал бусад бригаданuудтаяа адли хамтын подрядай гуримда ороод хүдэлжэ байна,—гэжэ. ахамад агроном хөөрэнэ.

—Шэнэ гуримай шэнжэ, hайн талань энэ жэлэй хабарай тарилгын үедэ хэр зэргэ харагдана гээшэб? — гээд асуубаб.

—hайшаамаар юумэн яhала бии. Бригада, хүн бүхэн ажалаа саг соонь, hайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдоно гэхээр. Жэшээнь, газарай хүрьhэнэй шииг нойтые бариха хүдэлмэриие абаад үзэе. Энэ жэлдэ манай бригада бүхэн хаанахи полиие хэзээ борнойлхоб, ямартань культиватор шэрэхэб гэжэ хуу өөhэдөө зүбөөр тодорхойлоод, тэрэнээ богонихон болзорто дүүргээ. Харин урдань тэдэнэр ехэнхидээ ахамад агрономой, директорэй захиралта, заабари хүлеэгээд hуудаг hэн. Ажалай журам, хүдэлмэриин технологишье hураггүй наринаар сахигдадаг болоо. Хабарай тарилгын эхилhээр алишье бригадада хүнүүдэй шалтагаангүйгөөр хүдэлмэридөө ерэхэгүй,. хожомдохо, ажалдаа голодоhо гаргаха ушар үзэгдөөгүй, — гэжэ Дмитрий Иннокентьевич хөөрэнэ.

—Бүхы дээрээ тарилгын хүдэлмэри хэр ябанаб? Ямар бригадатнай түрүүлнэб?—гэжэ мантай ябалсаhан ажахын парткомой секретарь С. В. Варфоломеевhээ асуубаб.

—Шэниисэ, хара таряан, горох гол түлэб таригдажа дүүрэнтэбэ. hүүлэй мэдээгээр майн 4-hөө 17 болотор бүхыдөө 3700 шахуу гектарта эдэ ургамалнуудай үрэhэн таригдаад байна. Үнгэрэгшэ табан хоногой дүнгөөр 2-дохи (бригадирынь И. Г. Калашников), 4-дэхи (бригадирынь Г. П. Петров) бригаданууд мүрысөөндэ түрүүлжэ, совхозой дирекциин, парткомой, профкомой, комсомолой комитедэй дамжуулгын Улаан тугуудта хүртөө hэн, —гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Полиин захада хүрэжэ ерэхэдэмнай, СЗП-3,6 түхэлэй сеялкэнүүдые гурба-гурбаар зэргэлүүлэн холбоhон 4 агрегат хойно хойноhоо hубарилдан ябаба. Бамбагар зөөлэхэн болотор элдүүрилэгдэhэн жэгдэхэн газар дээгүүр сеялкэнүүдэй мүрнүүд жэгтэй элеэр жэрылдэн харагдана.

—Эдэтнай ёhоор hайн сеялкэнүүд даа. Нэгэ доро хэдэн ондоо хүдэлмэри бүтээнэ. Жэшээлхэдэ, урдахи хүгэгануудаараа буртаг ногооной үндэhэ таhална, хүрьhэ зөөлэрүүлжэ үгэнэ, үрэhэ тарина, хойтохи катогуудаараа хүрьhэ нягтаруулна. Энээнэй ашаар, газарай хүрьhэн оло дахин урбуулагдана, гэшхэгдэнэгүй ха юм. Тус бригада ажахы соогоо эгээн түрүүлэн, хүрьhэ хамгаалха гурим хэрэглэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, ехэнхи таряалангаа плоскорезүүдээр хахалаад, удаань культиватораар, БИГ түхэлэй борнойнуудаар элдүүрилжэ, дээрэ хэлэгдэhэн сеялкэнүүдээр тарилга хэдэг. Тиигэжэ ажахы соогоо эгээл үрэжэл багатай элhэлиг хүрьhэтэй газартай гэжэ тоологдодогшье hаа, энэ бригадынхид hүүлэй жэлнүүдтэ таряалангай ургасые гектарай 12,5—13 центнертэ хүргэжэ, бусад бригаданuудhaa дутуугүй ехэ таряа абана, — гэжэ ахамад агроном хөөрэнэ.

Энэ үедэ сеялкэнүүдтэ үрэhэ хэдэг автомашина, тракторнуудта түлишэ хэдэг автозаправщик, нүүдэл мастерской гэхэ мэтэ бии болоодхибо. Тэдээнтэй хамта бригадир П. П. Петров, тэрэнэй туhалагша, мастер-заhабарилагша Н. И. Маковеев гэгшэд ерэлсээ. Тарилгын агрегадуудшье ойро зуура зогсоогдожо, сеялкэнүүдтэ үрэhэн хэгдэнэ, тракторнуудта түлишэ эюулэгдэнэ. Энэ hамбаандань бригадир тэрэнэй туhалагша хоёр трактористнуудтай хамта бүхы агрегадуудые шалгана.

—Манай бригада хамтын подрядта ороод, энэ жэлдэ 1650 гектарта ороohо таряа, тэрэ тоодо 800 гектарта шэниисэ, 850 гектарта обёос, мүн 540 гектарта силосэй ургамалнуудые тарижа, бүхыдэнь 12 мянган центнер ороohо абаха, 5 мянга үлүүтэй тонно силос дараха түсэбтэй юм. Бүхы ургасаяа хуряажа, ороohоёо амбаарта оруулаад, силосээ нүхэндэ хээд байхадаа, совхозтоёо сүм тоосоо хэхэ зомди. Бригададамнай 18 механизатор хүдэлдэг. Өөhэдын агроном, тоо бүридхэгшэтэйбди. Хүсэ ехэтэй К-700 түхэлэй—2, ДТ-75 түхэлэй—7, МТЗ түхэлэй—1 тракторгайбди. Тэдэндэ шаггагалха плоскорез, элдэб янзын культиватор, борной гэхэ мэтэ техникэтэй, таряа хуряалгын 7 комбайнтайбди. Мүнөө жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй байгаашье hаа, эртын ороohо таряагаа тарижа дүүргээбди гэхэ гү, али энэ хүдэлмэреэ технологическа картын ёhоор, урид хараалагдаhан болзор соонь бэелүүлээбди,—гэжэ бригадир нүхэр Петров хэлэнэ.

Бригадада бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг механизаторнууд олон байба. Жэшээнь, В. Л. Мазанстанчук К-700 түхэлэй трактораар хоёр халаан соо 64 гектар хахалаа. Мүн Н. Е. Антонов, Ф. К. Калашников гэгшэдэй агрегадууд 24 гектарай орондо үдэрэй 33—35 гектар тарина.

Саашань ажахын тоосоон, хамтын подряд тухай бригадын механизаторнуудтай хэдэн үгэ андалдабабди.

—Подрядай ёhоор баталжадаhан хэлсээн дотор заагдаhанhaa дээшэ ургаса абаха гээшэ манай гол зорилго болоно. Хэрбээ гектар бүриhөө 12—13 центнерhээ дээшэ ургаса хуряагаад байгаа hаа, ажалай нэмэлтэ түлөөhэндэ мүнгэ, ороohо таряа абаха байнабди. Энээнhээ урагша ургаса абаха түсэбэй дүүргэгдээ, дүүргэгдээшьегүй hаань, механизаторнуудта хамаагүй байhан гээшэ. Юуб гэхэдэ, бидэ үдэр, hара соо хэhэн ажалайнгаа зэргээр түлөөhэ абадаг байгаа бшуубди. Гадна ажалнай хэр гаргашатай болоноб, ямар үнэ сэнтэй продукци үйлэдбэрилнэбди гэжэ хүнүүд ехэшье hонирходоггүй hэн,—гэжэ үнинэй механизатор Н. Е. Антонов хэлэнэ.

—Хамтын подрядаар ажаллахадаа, булта нэгэн хүсэлтэйгөөр, бэе бэедээ гүйсэд этигэжэ, найдажа ябаха, өөhэдтөө эрилтэ, харюусалга ехэтэйгээр хандаха ёhотой болонобди. Өөhэдымнай элдүүрилhэн, тарилга хэhэн газар дээрэhээ ямар ургаса гараhаб, тэрэниие яажа hайнаар, гээлтэгүйгөөр хуряажа абанабибди, тэрээнhээл ажалаймнай бүхы түлөөhэн, нэрэ хүндэ сүм дулдыдаха гэжэ булта мэдэнэ ха юмбибди. Тиимэhээл үнэн зүрхэнhөө оролдонобди.—гэжэ нүгөөдэ тракторист Ф. К. Калашников хэлэбэ.

—Бүхы юумэн бэлэхэнээр бүтэжэ байна гэхын аргагүй ааб даа. Шэнэ онол арга нэбтэрүүлгэдэ дутуу дунданууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үсөөн бэшэ гарана. Энэмнай саашадаа мүлигдэхэ, нарижуулагдаха байhаниинь лабтай,—гэжэ бригадирай орлогшо, мастер-заhабарилагша Н. И. Маковеев нэмэнэ.

Энэ «Забайкалец» совхозой хамтын подрядта ороhон бусадшье бригаданuудта ябаабди. Хаанашье ажалай эмхидхэл, хүдэлмэриин гурим, журам эли бодо hайн болоо гэжэ харагдана. Хүнүүд өөртөө, бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандана. Мүн бригаданuудта гэр бүлөөрөө хүдэлдэг хүнүүд олон болонхой. Жэшээнь, үнөөхи 4-дэхи бригадада аха дүүнэр Николай, Иван Антоновууд, эсэгэ хүбүүн Филипп, Сергей Калашниковууд ажаллана бшуу.

Тобшолон хэлэбэл, орёо бэрхэтэй уларилтай хабарай эрхэ байдалда эндэхид ажалаа бодомжотой зүбөөр эмхидхэн, булта адли хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

Мухар-Шэбэрэй район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тарилгын агрегадууд. Совхозой парткомой секретарь С. В. Варфоломеев, ахамад агроном Д. И. Кузнецов (дундань) гэгшэд 4-дэхи бригадын механизаторнуудтай хөөрэлдэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

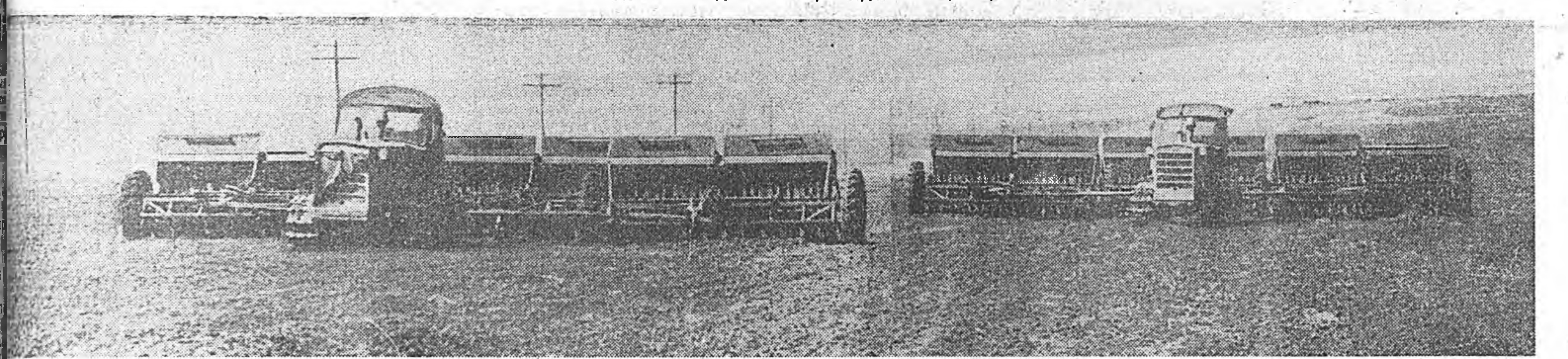

УРАГШАТАЙ, УРМАТАЙ

Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайн бэлэдхэлтэйгээр хабарай тарилгын ажал эхилээ hэн.

Коммунистнууд Владимир Нимаев, Бато-Мүнхэ Балаганов, Пурбо Аюшеев, Дашанима Бамбаров гэгшэд халаан бүхэнэйнгөө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөнэй эрхимлэгшэдэй гэршэ —улаан вымпелнүүдые алдангүй ябана.

Далайтанай, Тарбагата Соорхойн хээрын станууд дээрэ таряашадай халаанайнгаа забhарта амарха hайн эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй юм. Телевизор, библиотекэ, спортивна инвентарь гэхэ мэтэ бии. Үдэртөө 4 дахин халуун эдеэ хоолоор хангагдана. Лекторнууд, политинформаторнууд, ойлгуулалжын хүдэлмэри ябуулжа, шэнэ гуримай— хамтын подрядай hайн талыень тайлбарилна.

Н. НАМСАРАЕВ.

Буряадай АССР 60

Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд – Москвада

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД, АЛЬГА ТАШАЛГАНУУД

...18-да Москвада боло... ...ээдэ хабаадагшад ле... ...национальна полити... ...ан мандалга тухай, ...с байгуулалтада совет ...й ажалшадай түйлаhан ...нууд тухай хэлсэhэн ...КПСС-эй МГК, «Зна... ...жэ бүхэсоюзна бүлгэ... ...СССР-эй «Знание» бүл... ...правленинүүд тэрэниие ...

...эй Буряадай обкомой ... А. А. Бадиев Бу... ...автономиин байгуулаг... ...60 жэлэй ой тухай ...

...мико болон соёлой ...дэ автономито рес... ...н түйлаhан амжалта... ...тухай, КПСС-эй XXVI ... шиидхэбэринүүдые ... тухай хөөрэhэн «Ав... ... Буряадай 60 жэл» ...ставкэ Түбэй лектори ...эмхидхэгдэбэ. Буряадай ...й искусствын уран бэ... ...й концерт табигдаа.

• • •

...үдэр москвагайхид, ...тодо ерэhэн айлшад ...ай республикын уран ... искусстватай танилса... ...а. Забайкали тухай, тэ... ...ажалшад тухай хөөрэ... ...н зурагай, скульпту... ...афикын зохёолнуудай ...н уран зурагай Ту... ...ан соо нээгдэбэ. Ара... ...н бэлигтэнэй эрхим зо... ...у уран шэмэглэлэй ба ... искусствын бүхэроссин ...о табигдаhан байна. ...убликын ород драмын ... коллективэй тоосоон ...түүгэдэй театрай сцена ...хилбэ. Энэ коллектив ...шловэй «Алтаар баян ... гэжэ романай уд... ...ээрүүлан табигдаhан зү... ...рулаа. Буряадай залуу ... С. Лобозеровой ...иин оршондохи бага... ...ждэл» гэжэ зүжэгтэй, ...ай «Медея» гэжэ трагедитэй театральна искусствада дуратайшуул танилсаха юм. Дуу, хатарай «Байгал» ансамбль Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо наада табиба. Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай артистнууд Москвагай опереттын театрай сцена дээрэ зүжэг харуулаа.

Автономито республикын кинофильмнүүдэй фестиваль «Россия» кинотеатрта «Минии нютаг—Буряад орон» гэhэн үргэн экрантай үнгэтэ баримтата лентэ харуулалгаар нээгдэбэ.

• • •

Автономито республикын 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hайндэртэ хабаадахаяа ерэhэн Буряадай АССР-эй делегацитай Москвагай ажалшадай уулзалганууд манай ороной арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанай толотомо гэршэ жэшээ болобо.

Совет Буряадай түлөөлэгшэдые москвагайхид хүндэмүүшэ халуунаар угтаhан байгаа.

Алдарта hайндэртэ зорюулагдаhан үдэшэ майн 18-да Москвада болобо. Ниислэл хотын партийна, совет болон комсомолой эдэбхитэдэй урда КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь А. А. Бадиев СССР-эй арадуудай аха дүүгэй бүлэ дотор автономито республикын гаталhан зам тухай элидхэл хээ.

Түүхэтэ богони болзор соо буряад арадай ажабайдал үндэhөөрөө хубилаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Республикын гүрэн түрэ байгуулгын үндэhэ hууриие агуу ехэ Ленинэй табиhандань, Буряадай ажалшад омогорхохо ёhоороол омогорходог байна. Революциин урда тээ үгытэй ядуу, гээгдэнги байhан хизаар нютаг партиин сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политикын ашаар танигдашагүй болотороо хубилжа, ороной эгээл хүгжэлтэ түгэс районуудай нэгэниинь болоо.

Эндэ ашагта малтамал шаналжуулгын промышленность хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ, электрын элшэ хүсэн ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ. Буряад ороной газар дайда дээрэ Байгал-Амарай түмэр зам баригдана. Бүхы союзна республикануудай түлөөлэгшэд тэрэниие барилгада эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Арадай ажахые, литература, искусствые, элүүрые хамгаалгые, эрдэм гэгээрэлые хүгжөөлгэдэ республикын горитой ехэ амжалта түйлалгада аха дүү ород арад, москвагайхид ехэ хубитаяа оруулhан байна.

Түбэй лектори дотор эмхидхэгдэhэн «Автономито Буряадай 60 жэл» гэhэн выставкэ буряад арадай ямараар ажаhуужа, ажаллажа байhан тухай, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байhан тухай хөөрэнэ.

Республикын искусствын уран бэлигтэнэй концерт амжалтатайгаар үнгэрөө.

«Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй правленидэ Буряадай АССР-эй делегацитай уулзалга болобо.

(ТАСС).

• • •

МОСКВА. (**Манай тусхай корреспондент Ив. Очиров мэдээсэбэ**). Литература болон искусствын харалгада Буряад ороноо түлөөлжэ ерэhэн манай уран бэлигтэн ниислэл хотын театрнууд болон концертын залнуудаар, эмхи зургаануудаар, москвагайхидтай хани халуун уулзалгануудаа үргэлжэлүүлhээр.

Уржадэр Политехническэ музей соо оршодог «Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй Түбэй лекторидо ниитэ-политическэ уншалганууд болобо. Эндэ Москва хотын үгэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэд, партийна, совет, комсомолой хүтэлбэрилхы ажалтан, мүн лекторнууд болон бусад эдэбхитэд олоороо суглараа. Тэдэнэй дунда Буряадай АССР-эй ажахын түрүүшүүл, уран соёлой түлөөлэгшэд байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай директорэй нэгэдэхи орлогшо, РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор П. А. Родионов суглараашадта хандажа амаршалгын үгэ хэлээ.

Удаань КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиев республикынгаа ажахын болон соёлой хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ.

«Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй правлени манай республикын ажахын болон соёлой мэдээжэ долоон ажал ябуулагшадые «Эдэбхитэй ажалай түлөө» гэhэн үнэмшэлгэтэй тэмдэгүүдээр шагнаба.

* * *

Энэл үдэр Делегатская үйлсын гурбадахи байшанда оршодог РСФСР-эй арадуудай уран шэмэглэл болон бүтээлнүүдэй музейдэ Буряадай АССР-эй арадай уран искусствын выставкэ нээгдээ.

Эндэ суглараашадай урда нэн түрүүн тус музейн директор нүхэр В. А. Гуляев үгэ хэлэхэдээ, манай музей эмхидхэгдэhээр хоёр жэл боложо байна. Тиимэhээ буряад арадай уран бэлигтэнэй бүтээлнүүд музейн залнуудта түрүүшынхиеэ олоной үзэмжэдэ табигдаба гэжэ тэмдэглэбэ.

Удаань үгэ абаhан Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Ангапов республикынгаа урашуулай бэлиг шадабариин урда сагhaa наашаа ургажа, хүгжэжэ ерэhэн замые тайлбарилан хэлээ. Мүн Хяагта, Улаан-Үдэ хотонуудай музейн жасануудай hонирхолтой баримтануудые дурдаа.

Үгэ хэлэhэн СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин секретарь, СССР-эй арадай уран зурааша К. Н. Рождественский — выставкэдэ табигдаhан дабтамал, шудхамал мүнгэн зүйлнүүд хадаа бэлигтэ арадай ерээдүй сагуудта ехэ удха шанартай бүхэли ехэ поэмэ гээшэл гэжэ тэмдэглэбэ.

Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша Д-Н. Д. Дугаров выставкын экспонадуудта тайлбари үгэжэ байхадаа, урдандаа манай буряад ганса эхэнэрэй шэмэг гоёолтодо 16 килограмм хүрэтэр сулгы мүнгэн гаргашалагдадаг байhан юм гэжэ суглараашадые гайхуулба.

Буряадай урашуулай бүтээлнүүдые элбэгээр харуулhан энэ выставкэдэ РСФСР-эй соёлой министр Ю. С. Мелентьев, РСФСР-эй арадай уран зурааша, РСФСР-эй уран зураашадай холбооной правлениин секретарь М. М. Тараев гэгшэд хабаадалсажа үгэ хэлээ.

Ниислэлэй эгээн ехэ «Россия» гэжэ кинотеатрта Буряад орон тухай уран hайхан най болон баримтата фильмүүдэй фестиваль эхилбэ. Тэрэниие арадай депутадуудай Москвагай городской гүйсэдхэхэ комитедэй кинофикациин управлениин начальнигай орлогшо нүхэр В. В. Белявский нээгээ. РСФСР-эй Госкиногой түрүүлэгшын орлогшо Г. Н. Нифонтов суглараашадта хандажа, амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Буряадай АССР-эй кинопрокадай конторын начальник, республикын Верховно Соведэй депутат нүхэр П. Д. Марзаев суглараашадта хандажа дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Кинофестиваль нээлгын энэ баяр ёhололдо манай нютагай түлөөлэгшэ, «Мосфильм» киностудиин режиссер, Буряадай АССР-эй искусстваннуудай габьяата ажал ябуулагша А. Ц. Дашиев, эндэ харуулагдахаяа байhан «Минии нютаг — Буряад орон» гэжэ үнгэтэ, үргэн экрантай, баримтата фильмдэ буулгагдаhан, Социалис Ажалай Герой СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Л. Рабдаев, уран зурааша Д-Н. Дугаров гэгшэд байлсаа.

Энэл үдэрэй үдэшын долоон сагта Үхибүүдэй Түбэй театрта Улаан-Үдын гүрэнэй ород драмын театрай коллектив Москвагай харагшадай урда тоосоото харалгаяа хээбэ. Энэ ушарта зорюулагдаhан баяр ёhолол дээрэ СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Е. П. Леонов манай түлөөлэгшэдые амаршалан үгэ хэлээ.

—Үнихэн болошобол даа. Тиихэдэ, 24 жэлэй саана, Улаан-Үдэhөө ерэhэн энэ театрай коллектив «Василиса Мелентьевна», «Аадар дундуур» гэhэн хоёр зүжэг асараа бэлэй. Харин мүнөө тус театрай репертуарта нютагай драматургнуудай hонирхолтой зүжэгүүдэй олоор табигдадаг болоhониинь hайшаалтай байна,—гэжэ нүхэр Е. П. Леонов тэмдэглээ.

Үсэгэлдэр Москва хотын Волгоградска районда оршодог СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Станкоагрегат» заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй манай түлөөлэгшэд уулзаhан, Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрайхид ехэ концерт үгэhэн байна.

Тиихэдэ үдэрынь Комсомольско проспектын 13-дахи байшанда оршодог РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоондо, үдэшэнинь А. А. Фадеевэй нэрэмжэтэ Литераторнуудай түбэй байшанда, Неждановагай үйлсын 8/10 гэртэ оршодог Композиторнуудай бүхэсоюзна байшанда хани халуун уулзалганууд, зүбшэлгэнүүд болон концертнүүд болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряад ороной артистнууд Улаан талмай дээрэ.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

АЖАХЫН ТООСООНОЙ АША ЕХЭ

Ерээдүйдэ Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин дэргэдэхи hуурин тосхонуудта ажалладаг хүн зониие эдеэ хоолой шухала продуктнуудаар хангаха Хурамхаанай районой газарта мелиораци хэхэ тусгаар оньhожоруулагдамал нүүдэл колонно 1964 ондо байгуулагдаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо үнгэрhэн арбан юhэн жэлэй туршада тус районой ажахынуудта элдүүрилхэ газарынь нилээд үргэдхэгдэhэн байна. Мүн уhалагдадаг поли, сабшалан, бэлшээринь горитойгоор нэмээ юм. Үнгэрhэн арбадахи табан жэлэй туршада район дотор мелиоративна томо томо барилганууд баригдаа, хуушарhан ханааб, хаалтанууд шэнэдхэгдэн заhабарилагдаа. Жэшээлбэл, Гааргын совхоздо 660 гектар газар уhалха Түнгэнэй уhалуурхин hубаг, ханаабууд шэнэлэгдэн заhабарилагдаа. Энэ хүдэлмэридэ 500 мянган түхэриг гаргашалагдаhан байна. Мүн Хурамхаанай совхозой Доодо Хурамхаанда 770 гектар газар уhалха ханааб татагдажа, хаалта, боолтонууд баригдаа. Иигэжэ Холбоошкын сабшалан ядамаггүй ундалуулагдадаг болоhон байна. Нёдондо тус райондо 303 гектар талмайтай газарта уhа сасажа ундалуулха «Фрегат» түхеэрэлгэ түрүүшынхеэ тодхоггдожо ашаглагдаа юм. Үнгэрhэн энэ хугасаа соо 927 гектар газар уhалагдадаг болоо. Мүн 3213 гектар сабшалан, бэлшээри уhалха ханаабууд шэнэдхэгдэн заhабарилагдаа, 672 гектар намаг налхи хатаагдаа.

Барилгын «Бурятводстрой» управлениин Хурамхаанай ПМК-гай байгуулагдаhанhаа хойшо оньhожоруулагдамал колонно юрэнхы дээрээ нилээд бэхижээ. Богонихон болзор соо 25 автомашинын гараж, заhабарилгын мастерской, котельнэ, 50 үхибүүнэй багтаамжатай ясли-сад, магазин, хоёр-хоёр квартиратай 40 гэр шэнээр баригдажа ашаглагдаа. Предприятиин гол фонднууд арбадахи табан жэлэй туршада горитойгоор дээшэлээ.

Үнгэрhэн арбадахи табан жэлэй, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэлэй туршада Хурамхаанай ПМК-гай мелиораторнууд бүхыдөө 7 миллион 787 мянган түхэриг ашаглажа, түсэбөө 103,5 процент бэелүүлhэн байна.

Оньhожоруулагдамал нүүдэл колонныг коллектив хараалhан түсэбөө дүүргэжэ, шэнэ илалта туйлахын тула ажалайнгаа журам hайжаруулhан, мелиоративна барилгада түрүү технологи хэрэглэhэн, ажалай эмхидхэл гуримшуулhан байха юм. hүүлэй үедэ Хурамхаанай ПМК-да хамтын подрядай түрүү арга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Жэшээлбэл, 1980 ондо хамтын подрядай аргаар бүхыдөө 523 мянган түхэригэй гэхэ гү, али барилга-хабсаралгын бүхы хүдэлмэриин 47,64 процентнь хэгдэhэн байна. Харин удаадахи 1981 ондо 883,5 мянган түхэригэй ажал бүтээгдэhэн юм. Тиихэдэ нёдондо хамтын подрядай ашаар хэгдэhэн хүдэлмэри улам үргэдэжэ, 65 процентдэ хүргэгдөө. ПМК-гай коллектив урзанда жэл хамтын подряд үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй ашаар бүхэсоюзна конкурс-харалгада эрхимлэжэ, СССР-эй Уhанай ажахын министерствын, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар шагнагдаа hэн. СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ манай коллективтэ КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой ойн баярай Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа бэлэй. Мүн тэрэ жэлдэ ПМК-гай мелиораторнууд партиин Хурамхаанай райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой дурасхаалай Улаан тугаар шагнагдаhан байха юм.

Нэн түрүүлэн Хурамхаанай ПМК-гай мелиораторнуудай ажалдаа бригадна подряд нэбтэрүүлхэдэнь «Росоргтехводстрой» трестын Красноярска филиалай хүдэлмэрилэгшэд горитойхон туhаламжа үзүүлhэн байна. Тэдэнэр оньhожоруулагдамал колонныг мэргэжэлтэдтэй хамта хэрэгтэй документнүүдыень зохёожо бэлдэhэн, бригадануудай хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөд, бригадна подрядай зорилго, аша туhа, онсо илгаа тухай дэлгэрэнгыгээр ойлгуулжа үгэhэн юм. Мүн барилга дээрэ хэрэгтэй бүхы материалнуудые, түлишэ-тоhолгын зүйлнүүдые тоо бүридхэлдэ абаха, тоосоо хэхэ, ажалай гаргашые тодорхойлхо хэрэгтэнь мелиораторнуудта туhаламжа үзүүлээ. Эдэ бүхы шэнжэлгэ-зэргэсүүлгэнүүдэй ашаар бригадануудай хэhэн ажалай гол дүнгүүд тодорхойлогдожо, барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ өөрын үнэ сэнгэй доошолhоной түлөө урмашуулха гурим зохёогдоhон байна. Иигээд ерэхэдээ бригада бүхэн даажа абаhан барилгаяа урид хараалагдаhан саг болзортонь дүүргэжэ, гаргашыень эрид доошолуулхадаа заабол мүнгэн шангаар урмашуулагдаха болоно.

Манай Хурамхаанай ПМК-да бригадануудай хэхэ ажал уридшалан түсэблэгдэдэг гуримтай. Тодорхойлбол, ноябрь-декабрь hарануудта ерээдүйн барилгын ажал участок, бригадануудта хубаарилагдаад, бүхы документнүүдынь зохёогдожо, хамтын подрядаар ажаллаха бригадын бүридэл батадхагдадаг байна. Тиихэдээ бригада, участок бүхэндэ барилгын дэбтэр үгтэдэг. Тэрэ дэбтэртэ коллективэй ажахын тоосоондо ороhон тухай захиралта, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бэелүүлхээр бригада предприяти хоёрой хоорондо баталагдаhан хэлсээн, бригадна подрядай гуримаар ажаллаха тухай бригадын хамтын суглаан дээрэ абаhан шиидхэбэриин протокол, коллективэй социалис уялганууд, бригадада даалгагдаhан барилгын хүдэлмэриин үнэ сэн, аккордно наряд, гаргашалагдаха мүнгэ зөөриин хэмжээн, машина болон оньhон түхеэрэлгээр хангаха график, бригадын гэшүүн бүхэнэй мэргэжэл тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнхэй байха юм.

Ажахын тоосооной бригада, участогуудта хэхэ хүдэлмэриинь түсэб гол дүнгөөрнь зохёогдодог. Тодорхойлбол, түсэбтэнь баригдаха объектын ашаглагдаха саг болзор, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн, хэгдэхэ ажалайнь үнэ сэн заабол оруулагдадаг юм.

Бригадануудай гэшүүн бүхэн гаргашын хэмжээе доошолуулхын түлөө шармайн оролдоно. Барилгашадта салин хүлhэниинь хүдэлмэришэдэй разрядаар, ажаллаhан сагайнь хэмжээгээр хубаарилагдан түлэгдэдэг байха юм. Тиимэhээ мелиоративна барилгада хабаадалсажа, бригадна подрядаар ажаллагшад, даалгагдаhан барилгаяа саг болзортонь дүүргэжэ, хүдэлмэриингөө өөрынь үнэ сэнгые эрид доошолуулхаар эрмэлзэдэг гуримтай.

Ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэхэдэ, гаргашаяа хороожо, барилгын материалнуудые алмаха, мүн хүдэлмэриин шанар hайжаруулха эрилтэ табигдадаг. Энээн тухай удаадахи статья дотор хэлэгдэхэ юм.

А. ОЧИРОВ,
Барилгын «Бурятводстрой» управлениин Хурамхаанай ПМК-гай партийна бюрогой секретарь.

ТҮСЭБҮҮД БА ТУЙЛАЛТАНУУД

ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ЕРЭЭДҮЙН ЗОРИЛГОНУУД

Электрын элшэ хүсэн, мүн түлишэ тухай асуудал Коммунис партиин, Совет гүрэнэй гол анхаралда байдаг юм. Тиимэhээ түлишын-элшэ хүсэнэй комплексые улам саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн, мүн СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ абтаhан 1983 оной экономическа программа соошье энэ асуудал хаража үзэгдэhэн гээшэ.

Түлишын, элшэ хүсэнэй нөөсэ баялигуудые зүбөөр, гамтайгаар ашаглаха асуудал ажахын, эрдэм-техникын политикын гол анхаралда байха зэргэтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой элидхэл соо хэлэгдэhэн байна.

— Шулуу нүүрhэ, байгаалиин газ, нефть, нефтиин продуктнуудые, дулаанай, электрын элшэ хүсые гамтай hайнаар ашаглан хэрэглэхэ гээшэ эгээл шухалада тоологдоно, — гэжэ Ю. В. Андропов онсо тэмдэглэhэн байха юм. Түлишэ, электрын элшэ хүсэ гамтайгаар ашаглахада туhатай бүхы техникэ, технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, мүн түлишэ, зайн гал гамтайгаар ашаглаха хэрэгтэ материальна болон моральнашье урмашуулга хэрэглэхэ зэргэтэйбди гэжэ хэлэгдээ hэн.

— Шулуу нүүрhэ, нефть, байгаалиин газ малтан абалгаар манай орон дэлхэй дээрэ түрүү hуурида гаранхай, харин электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгээр хоёрдохи hуури эзэлнэ. Манай ороной нэгэдэмэл элшэ хүсэнэй системын зайн галай утаhан 116 мянган километр болонхой. Мүн зайн галай утаhаар бидэ социалис оронуудтай холбоотойбди. Тусхай техническэ түхеэрэлгээр хүтэлэгдэжэ байдаг газопроводуудай утань 136 мянган километртэ hунана, харин компрессорно станцинуудай хүсэниинь 20 миллион киловатт-hаа дээшэ болодог. Шулуу нүүрhэнэй 40 процентнь нээмэл аргаар, шахта хэрэглэнгүй абтадаг болонхой. Манай орондо атомай элшэ хүсэн түргөөр хүгжөөгдэнэ. Байгша ондо манай орондо 1405 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ, 619 миллион тонно нефть, 529 миллиард кубометр байгаалиин газ, 723 миллион тонно шулуу нүүрhэн малтагдан абтаха. Иимэ ехэ баялиг өөhэдтэмнай хүсэд хүрэхэ, мүн аха дүү социалис оронуудтай хубаалдаха, тиихэдэ үшөө капиталис оронуудта худалдаха арга олгохо юм.

Зүгөөр хэды ехэ байгаашье hаань, баялигаа үрихэ аалди. Тусхайлхада, бүхы орон соохи электрын элшэ хүсэнэй нөөсэ баялигые 1 процентээр алмаа hаа, 20 миллион тонно түлишэ алмаха болонобди. Энэмнай дэлхэйн худалдаа наймаанай дэлгүүртэ 300 миллион долларто хүрэдэг. Түлишэ, электрын элшэ хүсэ юундэ гамтайгаар ашаглаха болонобибди гэхэдэ, нефть, газ ехэнхидээ оронноймнай зүүн хойто районуудта олзоборилогдон абтадаг, тиимэhээ тэрэнэй өөрынь үнэ сэн ехэ дээгүүр болоно, геологическа хүшэр хүндэ эрхэ байдалhаа дулдыдана, холо газарта тэрэниие абаашаха ушартай бологдоно. Мүнөө газопроводуудые бариха, нефть, шулуу нүүрhэ бэдэрэн олохо гээшэ түйлай хүшэр хүндэ, мүн гаргаша ехэтэй байна.

Үнгэрhэн табан жэл соо абтаhан нефтиин хоёрдохи тонноnь, байгаалиин гурбадахи кубометрынь бирьтэ малтагдан абтаhан гаа. Арбан жэлэй ху соо Сибирьhээ ороной районуудта түлишэ абаашалга зургаа дахин шэлээ.

Түлишэ, зайн галай хүсэ хайшан гээд гам болонобибди. Эгээл түлишэ болон элшэ хүс hалбариие абаад үзэе. ондо бүхыдөө үйлэдбэр дэхэ электрын элшэ хүс гурбанай хоёр хуби болон гидростанцинуудта лэдбэрилэгдэхэ юм. Ти шулуу нүүрhээр хүд станцинуудта томо тур нераторнуудые тодхо бусад техническэ түхеэ гэнүүдыень hайжаруу байхада, түлишэ нилээд магдаха байна.

Нэгэдэмэл элшэ хүс системэнүүдые тусхай рэлгэнүүдээр хангаад да, зайн галые утаhаар жуулхадаа хүсыень лүүлхэ, мүн бэшэшье ческэ, эмхидхэлэй абаад байгаа hаа, элект элшэ хүсэн нилээд ал ха байна. Олон предпр нууд зайн галай хүсөөр лаа ябуулдаг. Тиимэhээ электрын элшэ хүсэ ал лохоор алмаха арга бии байха. Үйлэдбэр ажалай бүтээсэдэ элек элшэ хүсэ гаргашалгые шье хохидолгүйгөөр 10 процентээр хороожо б гэжэ промышленна предприятинуудые үзэхэдэ, элирхэйлэгдэhэ на. Жэшээнь, олон пред тинуудта зайн галай эл сые гамтайгаар хэр hаа, түлишэ малтан аб гаргаша доошолхо б Шудхалаагай цехтэ лэгдэдэг халуун газ шэнhээ гарахада гэр дулаасуулгада, хүн халуун уhаар хангал рэглэгдэхээр түхеэрэл ховско С. М. Кировэ рэмжэтэ алюминиин з табигданхай юм. Газ хосорногүй бшуу.

Энэ табан жэл соо ска областиин «Сокол ский» шахтада электры шэ хүсэнэй гаргаша луулжа байха тусхай зохёогдонхой. Энэ ш электрын элшэ хүсэнэй гашые шалгажа байха мат-электронно түхе нэбтэрүүлэгдэнхэй. тигүүдэй электронно ша хүдэлмэриин участ хэндэ электрын элшэ ямараар гаргашалагдаж жэ дохёо мэдээ үгэжэ болонхой. Энэ талаар тэды дүншье гаргагдаба шээнь, анханда 1 тонн луу нүүрhэ малтан тула 29,7 киловатт-час трын элшэ хүсэн лагдадаг hаа, харин 25,9 киловатт-час лагдана. Тиимэhээ коллектив жэлэй нэгэ арьбалhан элшэ хүсөө дэлхэ аргагүй болобо

Иимэ жэшээнүүдые руулаа hаа, олон байх раалагдаhан бүхы ябуулгануудые бэелүү байбал, 1985 ондо 198 хитой жэшэбэл; 200 он тонно условно арьбалагдаха байна. На нальна доходто ородог рын элшэ хүсэн манай ной ёhотойл баялиг бо

Борис ЦВЕТКО
СССР-эй Госпл дэргэдэхи Экономи эрдэм-шэнжэлэл институдай сектор даа (АП

ЭРХИМЭЭР АЖАЛЛАНА

Мухар-Шэбэрэй районой манай «Эрдэм» совхозой тракторно-таряан ажалай бригадануудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ 3-дахи отделениимнай эбтэй эетэй коллектив мүнөө түрүүлэн ябажа байнхай. Нэгэ нарядаар хүдэлжэ байhан энэ бригадын механизаторнууд шэниисэ тариха түсэбөө майн 9-дэ дүүргэхэ гэhэн уялгаяа бэелүүлжэ шадаа. Тиин 18 хүнhөө бүридүүлэгдэhэн коллектив 667 гектар талмайда шэниисэ таряа. Мүнөө тэдэнэр эртын паар хахалжа байна. Тус бригадынхид түсэбэйнгөө ёhоор 340 гектарта обёос тариха даабаритай. Тэдэнэй ажалые В. П. Жигжитов хүтэлбэрилнэ. Дүршэлтэй механизатор үнэнэй коммунист Даша-Дондог Раднаевич Раднаев тус бригадада эмхидхэгдэhэн саг зуурын партийна бүлэгэй хүдэлмэриие ударидан, шадамараар ябуулжа байнхай. Ажахыдамнай тракторно-таряан ажалай 3 бригада бии. Тэдэнэй 2-ынь шэнэ гуримда байгша ондо оруулагдаа. Тус коллективүүд үндэр бүтээсэтэйгээр, hайнаар хүдэлнэ гээд тэмдэглэлтэй. Партиин гэшүүд, дүршэл шадабаритай үнэнэй механизаторнууд ажалдаа hайнаар хандажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулна. Нэн түрүүн дээрэ дурсагдаhан партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Д-Д. Р. Раднаев, үнэнэй коммунист Б. Ц. Тагаров, Ц. Э. Эрдынеев, Б. Цырендоржиев, Д.-Ж. Гомбожапов, Ч. Бимбаев гэгшэдые нэрлэлтэй.

Нүхэр В. П. Жигжитовэй хүтэлбэрилдэг бригада хабарай тарилгын түрүүшын табан хоногой туршада габшагайгаар ажаллажа эрхимлээ hэн. Тиигэжэ тэдэндэ мүрысөөнэй гуримай ёhоор улаан вымпел барюулагдаhан байгаа.

Совхозой партком байгша оной тарилгада хабаадаhан механизаторнуудай ажалай урилдаае олонинтэдэ дуулгажа байха асуудалда горитой анхарал хандуулна. Тиигэжэ бригадануудай мүрысөөнэй дүнгүүдээр «дайшалхы» болон «сахилгаан» хуудаhануудые саг үргэлжэ гарганабди. Мүн яаралтай шухала энэ хэрэг үнгэргэлгэдэ үзэгдэhэн дутуу дундануудые мүн лэ элишэлэн харуулха хүдэлмэри эрхилэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, ажахымнай механизатор А. А. Алексеевэй тарилгын технологи бүдүүлигээр хазагайруулдаг байhан ушар эли боложо, тэрэнэй ажал тухай тусхай «сахилгаан» хуудаhан бүхы полевой стануудта үлгэгдөө. Тиихэдэ бидэнэр таряашадые материальна талаарнь урмашуулха асуудалда анхаралаа хандуулнабди. Тиигэжэ табан хоногой даабариие 130—140 процент дүүргэhэн механизаторта удаадахи табан хоногой туршада түлөөhэгүйгөөр хооллохо эрхэ олгогдоно.

Бүхы бригадануудтамнай эмхидхэгдэhэн саг зуурын партийна бүлэгүүд мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолхо, мэдээсэхэ, тарилгын хүдэлмэринүүдэй хэр шанартайгаар хэгдэжэ байhые шалгаха болон бусад хэмжээ ябуулганууды бэелүүлнэ гээд эндэ онсололтой.

Иигэжэл совхозойнгоо механизаторнуудай ажал хэрэгүүдтэ нүлөө үзүүлхын түлөө оролдожо байнабди.

А. ДОРЖИЕВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой парткомой секретарь.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА-83

Репортаж

ОЛОНОЙ ОРОЛДОСООР

Эдэ үдэрнүүдтэ Холбоо нуурта Яруунын районой «Коммунизм» колхозой тарялангай поли дээрэ машина, техникын хүнхинөөн эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор замханагүй. Эндэхи механизаторнууд Эдеэ хоолой программые бэелүүлэн, үнгэрэгшэ жэлдэшье муу бэшэ дүнгүүдые туйлаhан байха юм. Тиин ороohото ургамалнуудай гектар бүриhөө дунда зэргээр 13,5 центнер ургаса хуряажа абаhан юм. Мүнөөшье жэлдэ эндэхид урдынгаа амжалта улам арьбадхан, баян ургаса хуряажа абахын түлөө тэмсэнэ.

— Бидэ энэ жэлдэ 3850 гектарта эртын ороohото ургамалнуудые тариха түсэбтэйбди. Бүхы тарялангаймнай 1200 гектарта шэниисэ, 500 гектарта хара таряан, бусадтань ешмээн, обёос таригдахаар хараалагданхай, — гэжэ колхозой ахамад агроном Б-Д. Д. Цырендоржиев хөөрэнэ. Тарилгын хүдэлмэридэ «К-700» түхэлэй гурбан, «ДТ-75 М» түхэлэй нэгэ трактор хүдэлгэгдэнэ.

«К-700» тракторта ажалладаг үнэнэй механизатор Николай Климов, Дашинима Галсанов гэгшэдэй даадаг тарилгын агрегат үдэр бүри халаанайнгаа даабари 120 процент дүүргэнэ.

Таряанай полидо тарилга үнгэргэжэ байhан Цыденжап Найдановай агрегат мүн лэ үндэр бүтээсэтэ эрхим ажалаараа совхоз дотороо мэдээжэ болонхой. Тэрээнтэй сугтаа хүдэлдэг Пётр Москвитинай хүдэлмэри тухай магтан хэлэлтэй. Энэ нүхэрнай даажа абаhан оньhон техникэдээ нарин нягтаар хандажа, бүтээсэтэйгээр хүдэлгэнэ.

Тус колхозой мэдээжэ механизатор Василий Климов, Михаил Алимасовай сугтаа жэшээтэ hайнаар хүдэлжэ, 300 гаран гектарта ороohото ургамалнуудые таряад байна. Анда нүхэдэй «К-700» түхэлэй трактортай агрегат үдэртөө тарилга үнгэргөөд, hүниндөө газар хахална.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

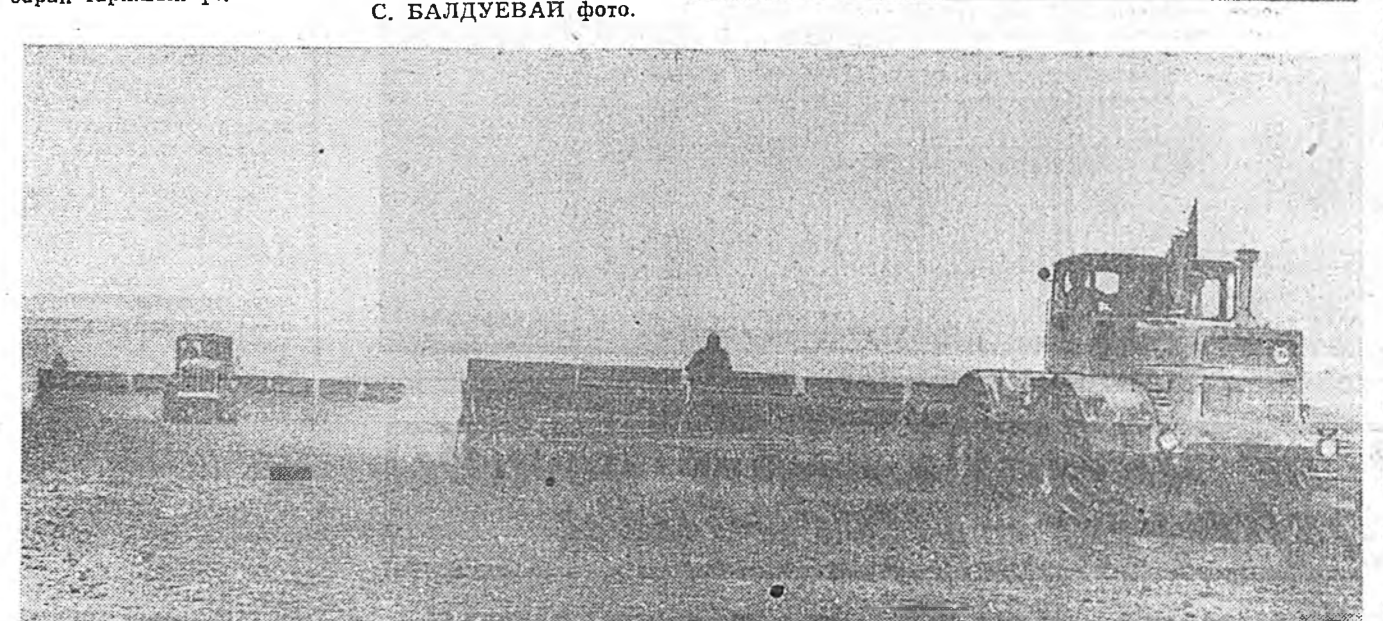

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: механизатор Николай Климов; колхозой ахамад агроном Базардара Цырендоржиев; хабарай тарилгын үе.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тобшо мэдээсэл

ЗОХИХО ХЭМЖЭЭ АБАХА

КПСС-эй Түнхэнэй райкомдо партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоо. Хүдөө ажахые хүгжөөлгын болон Эдеэ хоолой программые бэелүүлгын гол асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-да үнгэргэгдэhэн бүхэсоюзна зүблөөнэй дүнгүүдhээ, мүн КПСС-эй ЦК-гэй Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой тэрэ зүблөөн дээрэ хэлэhэн үгэнүүдhээ үндэhэлэн, районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал тэрэ суглаанай үзэмжэдэ табигдаба. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Таханов элидхэл хэлээ.

Районой олонхи ажахынуудай үнгэрhэн жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэнгүй үлэhэн тухай элидхэл соо дурдагдаба. Газар тарялан муугаар эрхилэгдэнэ, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ шадагданагүй, хүрэнгын үрэhэнэй шанар муу байна. Газараа муугаар элдүүрилhэн дээрэhээ боложо, ехэ дайда буртаг ногоондо дарагдана, сабшалан ёhоор hайжаруулнагүй, техникэ хангалтагүйгөөр заhабарилагдана гэhэн ажагалтанууд элидхэл соо хэгдэбэ. Эдэ мэтын дутагдалнуудhаа уламжалан, ниитын адууhа малай ашаг шэмэ мүртэй дээшэлнэгүй, эхэ мал олоор hубайрна, үхэл гарзада оролго үргэлжэлhөөр, фермэнүүдтэхи хүшэр хүндэ ажалые оньhожоруулга hулаар ябуулагдажа, шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ дээрэ дутагдалнууд мүн лэ олон.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн хүнүүдшье өөhэд өөhэдынгөө ажахыда бии байhан дутуу дундануудые нюунгүй элирүүлhэн байна.

Тус суглаанда Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. С. Семенов хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БИЙСК. (Алтайн хизаар). Алтайн зүүн районуудай механизаторнууд ороohото болон ороohото бобово ургамалнуудые техникэ тарижа эхилээ. Таряашад энэ хүдэлмэриие зуун час соо дүүргэхые хараална. Техникэ томо бүлэгүүдтэ хамтадхажа хэрэглэhэниинь, оньhожоруулагдамал бригада болон звенонуудай ниитэ нэгэн нарядаар хүдэлhэниинь туhа нэмэри болоно.

КАЛУГА. Эндэхи таряашад хартаабха тариха хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. Хартаабхын таригдаха полиин гурбанай хоёр хубидань тарилга хэгдээ. «Хоёрдохи хилээмэнэй» үндэр баян ургаса абахын түлөө мүрысөөндэ оньhожоруулагдамал 450 звено оролсоо юм. Тэдэнэй олониинь хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ.

БРЯНСК. 370 гектарта хартаабха тарихын тулада Брянска районой «Дружба» колхозой механизаторнуудта оройдоол 90 час хэрэгтэй болоhон байна. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин түсэбөөр хараалагдаhан болзор 20 часаар хороогдоо. «Хоёрдохи хилээмэ» тарижа ургуулха индустриальна арга технологи нэбтэрүүлhэнэй, бригаданууд болон звенонуудай хамтын подрядаар хүдэлдэг болоhоной ашаар үндэр эршэ туйлагдаа. Эндэ бүхы хүдэлмэри оньhожоруулагданхай. hайнаар үтэгжүүлэгдэhэн хүрьhэндэ тарилга хэгдэнэ. Мүнөө жэлдэ гектар бүриhөө 100 центнерhээ бага бэшэ хартаабха суглуулха уялга колхозой таряашад абанхай. Бусад олон ажахынууд хартаабха тарилгые түгэсхэжэ байнхай.

НОВГОРОД. Новгородско область дотороо эгээ түрүүлэн Демянска районой таряашад лен-долгунец тарижа түгэсхөө. Гектар бүриhөө 3,5 центнер үрэhэ ба утаhа абаха гэhэн уялга абаад, тэдэнэр тон богони болзорто хабарай хүдэлмэриие үнгэргэжэ шадаа. Областиин колхоз, совхозуудта оньhожоруулагдамал 400 шахуу звено «хойто зүгэй торго» тарижа ургуулха юм. Мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ үндэр баян ургаса үгэдэг «смоленский» сорт таригдана. Хараалагдаhан талмайн хахад хубидань техническэ үнэтэ ургамал таригдаа.

АРЗАМАС. (Горьковско область). Россин мангир эгээл ехээр тарижа ургуулдаг районуудай нэгэндэ мангир тарилга дүүрэв.

Районой хэдэ хэдэн ажахынуудта энэ хүдэлмэри гансал оньhожоруулагдамал аргаар хэгдээ. Энэнь саг алмаха, олон хүдэлмэрилэгшэдые сүлөөлхэ арга олгоо. Оньhожоруулагдамал хоёрдохи звено бүхэн хамтын подрядай аргаар хүдэлнэ. hайнаар элдүүрилэгдэhэн, үтэгжүүлэгдэhэн газарта мангир hуулгагдаа. Плантацинууд дээгүүр сасан уhалдаг түхеэрэлгэнүүд хүдэлнэ.

(ТАСС-ай корр.)

НАЙДАМТАЙ ҮНДЭhЭ hУУРИ ТАБИНА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй хабар Захаминда үзэгдөөгүй хүйтэнөөр, унжагайран ерээ. Шииг нойтогүй шэмэрүүн саг таряашадай зүрхэ сэдьхэлые ехээр зобообо. Харин hүүлэй үдэрнүүдтэ игаан дулааржа, хабарай харюусалгата хаhа—тарилгын хүдэлмэри жэгдэрэн ябана.

1983 оной хабарай тарилгын хүдэлмэриин хэмжээн бага бэшэ юм. Ороohото ургамалнууд 6317 гектарта, силос болон үбhэндэ хуряагдаха нэгэ жэлэй ногоон 9211, хартаабха 230, огородой эдеэн 39 гектарта таригдаха байна. Бүхыдөө 2653 гектар паар хахалагдаха зэргэтэй. Мүн 1525 гектар сабшалан үндэhөөрөө hайжаруулагдаха, 7 мянган гектарта культуртехническэ хүдэлмэри ябуулагдаха, 1620 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаха түсэбтэй юм.

Ороohото ургамалнуудые таридаг зургаан ажахынуудта тракторно-таряан ажалай 16 бригада байгуулагдаа. Тиин газар хахалха 92, тарилга хэхэ 75 агрегат хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Районой нэгэ трактор бүридэ дунда зэргээр 187 гектар хахалха газар хүртэдэг гээшэ. Харин энэ жэшээ Дүтэлүүрэй совхоздо 220, Харацайн—190, «Михайловский»—185 гектар болоно. Техническэ талаар иимэ хүндэ байдалда ажалай амжалтын эшэ үндэhэн гол түлэб эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриhөө дулдыдаха байна. Бүхы механизаторнуудые үндэр баян ургасын бата найдамтай үндэhэ hуури табиха хэрэгтэ элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй мүнөөдэрэй эгээл харюусалгата уялга болобо.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилхын урда тээ бүхы ажахынуудта олоной хабаадалгатай нэмэл партийна суглаан зарлагдаа hэн. Коммунистнууд болон комсомолшуудай бэелүүлдэг түрүү үүргые дээшэлүүлхэ тухай асуудал тэндэ зүбшэгдэhэн байна.

Иимэрхүү асуудал зүбшэн хэлсэhэн суглаанууд Хамниин совхозой гурбан отделенидэ үнгэрhэн юм. Тиин тракторно-таряан ажалай бригадануудай коллективүүдтэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха, аша үрэтэйгөөр социалис мүрысөө эмхидхэхэ, механизаторнуудай байра байдал болон эдеэ хоолоор хангалгые hайжаруулха, ажалшадай элүүр энхые сахин хамгаалга ба соёлой талаар хангалгые дээшэлүүлхэ бодото хэмжээнүүд хараалагдаа hэн.

Ажахыда мүнөө партийна болон комсомольско саг зуурын гурбан бүлэг хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдөөр КПСС-эй гэшүүд А. Я. Жаркой, Ц. С. Соктоев, комсомолой гэшүүн Павел Пыльжитов гэгшэд томилогдонхой. Тиихэдэ энэ халуун хаhын үедэ совхозой парткомой гэшүүд нэмэлтэ даабаритай болоо. Хабарай тарилгын харюусалгатай ажалые 1-дэхи отделенидэ нютагай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. К. Буянтуев, 2-дохи—совхозой директор Ж. Ц. Ванкеев, 3-дахи отделенидэ парткомой секретарь В. Б. Соктоев эмхидхэнэ. Эдэ хүтэлбэрилэгшэдтэ туhалхаар үшөө гурбан эдэбхитэд томилогдонхой байна. Тэдэнэр тусхай графигай ёhоор ээлжэлэн поли дээрэ ошожо, механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна, эдеэлэлгын забhарта хөөрэлдөө үнгэргэнэ, хүдэлмэриин шанар хинана.

hаяхан партийна эдэбхитэдэй hэргылхы хүдэлмэриин ашаар совхозой Хуртагын хоёрдохи отделенидэ тарилгын агротехникэ хазагайруулhан ушар элирүүлэгдэжэ, дары усадхагдаба. Трактористнууд Санжажап Соктоев, Аюша Дондоков, Олег Цыбиков гэгшэд газар хахалхадаа, хэдэн олон далан гаргаhан байба. Муу шанартайгаар элдүүрилэгдэhэн участогаа дахинаа хахалха баатай болоо. Совхозой дирекциин захиралтаар зэмэтэй хүнүүд хэhээгдэбэ. Мүн гаргашалагдаhан бүхы горючи болон тоhодохо зүйлнүүдэй сэнгынь, трактор ашаглаhан сагай түлөөhэн мүнгэн дээрэ тоологдожо, тэдэнhээ абтаа. Бүхы таряан ажалай бригадануудта зүблөөн үнгэргэгдэжэ, тус уршагта ябадал олоной шүүмжэлэлдэ хүртэhэн байна.

Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэриин түрүүшын дүнгүүд халаан бүридэ гаргагдана. Бүхы агрегадуудай, бригадануудай хүдэлмэри табан хоног бүхэндэ согсологдожо, социалис мүрысөөндэ илагшадта улаан вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг юм. Эгээ эрхим механизаторнуудай габшагай ажалые тэмдэглэн, совхозой түбтэ Ажалай Алдар солын туг үргэгдэдэг заншалтай. Хуурайн-Адагтахи полевой станда, Хамни тосхоной машинно-тракторна мастерскойдо, Бүргын отделениин контородо «сахилгаан», «хадхуур», «дайшалхы хуудаhанууд» гаргагдана. «Механизаторнуудай болон арадай хиналтын булан» hэльбэгдэнэ.

Хамниин механизаторнууд бүхы хүдэлмэриез hайн шанартайгаар, богони болзорто бүтээхэ гэhэн уряа доро ажаллана. Бүхыдөө 2000 гектар шэниисэ, яарса, ешмээн таригдаа. Тиигээд обёос тарилга эхилхэнь гээшэ. Ороohото, мүн силосэй ургамалнуудые майн 25 болотор тарижа дүүргэхэ эрмэлзэлтэй. Түрүүшынгээ жэл хамтын подрядай гуримаар хүдэлмэрилдэг тус ажахын механизаторнууд гектар бүриhөө 12 центнер ороohото, 100 центнер силосэй ургаса абаха уялгатай хүдэлмэрилнэ.

Районой ажахынуудта хабарай тарилгын хаhада 82 коммунистнуудтай, 182 комсомолшуудтай саг зуурын 8 на, 21 партийно-комсо дай бүлэгүүд байгуу Тэдэниие дүй дүршэл коммунистнууд толгойл шээнь, Харацайн совхоз тын подрядай гурима hон тракторно-таряан хоёр бригадые хүтэлбэ шэ коммунистнууд Б Сандакович Цыренжапов, сей Николаевич Сокол гэгшэд ажалдаа үндэр харуулhаар. Тэдэнэр хал гаа хубиин даабариие 120 процент дүүргэхэhээ гадн хы коллективээрээ да үлүүлхэ арга олгоно. «Михайловский» сов КПСС-эй гэшүүн, респуб габьяата механизатор Ц Балданович Балдановай хэдэ Валерий Сергеевич наковой толгойлдог меха заторнууд жэшээ харуула дэлмэрилдэг байна.

Түсэбтэ табан жэлэй п шын хоёр жэлэй дүнгөөр ной ажахынууд 56700 ц центнер ороohо, 1308 цен овощ гүрэндөө үритэhэн гэтэй. Байгша ондо хүдөө хын продуктнуудые ехээр жа, энэ жэлэй түсэб дүүр мүн бүхы үриhөө гаргах ла Захааминай таряашад ритой оролдолго гаргаха гатай. Тэрэнэй дүн энэ х рай урагшатай ажалhаа дыдаха байна.

Ш. БАК
манай к

ТҮҮХЭМНАЙ ХОЛОҺОО ЭХИТЭЙ

Хэжэнгын Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ дунда һургуулиин нээгдэһэнһээ хойшо байгша оной намар 70 жэл гүйсэхэ юм. Түрэл республикынгаа түүхэ болон хүгжэлтэдэ бага бэшэ хубитаяа оруулһан тус һургуулиин түүхэһээ бишыхан хэһэг уншагшадтаа эндэ дурадханабди.

һэн. Тиихэ үеын түрүүшын һурагшад Оюнта Олбороев, Цынгэ Базардашиев гэгшэд хүнгэн сарюун зандаа, мүнөөшье хамта һураһан нүхэдөө дурсан һуудаг юм. Тэдэнэй нүхэдэй олонхинь колхоз байгуулгын үедэ эдэбхитэд боложо, элдэб харюусалгата ажалда ябаһан юм. Краснов багша ород литература болон тоо тоололго гэхэ мэтые ехэ һайнаар заадаг байгаа. Тэрэнэй түрүүшын һурагшадай нэгэн Оюнта Олбороев А. С. Пушкинай, Л. Н. Толстойн, И. А. Крыловой зохёолнуудые мүнөөшье хүрэтэр сээжээр уран гоёор уншадаг.

Н. М. Краснов багшын дэлхэйн түрүүшын дайнда татагдаһан ушарһаа 1915 ондо һургуули хаагдаһан байна. Шэтын багшанарай семинари дүүргэһэн Цыренова Бадмажап гэжэ багша басаган 1917 ондо һургуулиин хэшээлнүүдые дахинаа үргэлжэлүүлээ һэн. 1919 ондо тэрэ багшымнай Хори руу эльгээгдэхэдэнь, һургуулинь Хангайта нютагта нүүлгэгдэһэн юм. Тэндэ дунда шадалтай Амнилов Аанзадай гэртэ Рампилов Базар гэжэ багша ном заадаг болоо һэн. Тэрэмнай ехэ оролдолго гаргажа, шабинарай һууха партанууд болон үшөөшье бэшэ хэрэгсэлнүүдые хүдөөгэй дархашуулда хүүлэһэн юм гэхэ.

1920 онһоо 1924 он болотор һургуули Хэжэнгын дасанда асарагдаа. Энэ хадаа баяд ноёд олон ламанарай ябуулга хэжэ, һургуули гээшые шажанай мэдэлдэ байлгаха гэһэн һэдэлгэ байгаа. Тэдэ жэлнүүдтэ Цыремпил Доржин, буряад совет литературын үндэһэ һуури табигшадай нэгэн Х. Н. Намсараев гэгшэд багшалаа. Дүрбэн классай һургуулида хамта дээрээ зуугаад һурагшад һурадаг байгаа. Тэрэ тоодо Батацырен Базаржапов, Тугдэм Тугутов, Галан Раднаев, Рабдан Цыремпилов, Намсарай Борбоев, Санжимитып Цыжибон, Санжимитып Мункин, Цокто Номтоев гэгшэд ороһон. Эдэ нүхэднай зүблэлтэ засаг бэхижүүлгэдэ, түрүүшын хүдөө ажахын артельнүүдые эмхидхэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсаһан намтартай.

Хэжэнгын эхин һургуулиие даажа байха үедөө ламанарай байдал һайн мэдэхэ болоһон Х. Намсараев шажанда эсэргүү, шог ёгто гайхамшаг зохеолнуудые бэшэһэн юм. Мүн лэ Хоца Намсараевай эхин һургуулияа дасанһаа холо болгожо, хуушан Шулуута (мүнөө Хэжэнгэ тосхон) нүүлгэжэ абаашаһаниинь ехэ һайшаалтай байдаг. Шажанай нүлөөнһөө һургуулиие сүлөөлхэ талаар горитой ажал ябуулһан, буряад совет литературын үндэһэ һуури табигшадай нэгэн Х. Н. Намсараевай нэрые мүнөө Хэжэнгын дунда һургуули үндэрөөр нэрлүүлжэ ябадаг.

Тэрэ үедэ һургуулида һураха гэхэдэ, түрэл хэлэн дээрэ һуралсалай номууд, хэрэгсэлнүүд дуталдажа, ехэ бэрхэшээл гарадаг һааб даа. Тусхай эрдэмтэй багшанаршье, һургуулиин байшаншье байгаагүй гээшэ һэн. Жэшээлхэдэ, 1931 он болотор профессор Г. Ц. Цыбиковэй монгол хэлэнэй грамматикаар хуушан монгол алфавит дээрэ үзэг бэшэг заагдадаг байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо һургуулиин һуралсал буряад хэлэнэй шэнэ грамматикаар латын алфавит дээрэ хүүгэдтэ улам ойлгосотойгоор заагдадаг болоо. Хаа хаанагүй аймаг соо эхин һургуулинуудай нээгдэжэ эхилхэдэ, Хэжэнгын һургуули тэрэ үеынгөө аймагай методическа түб, жэшээтэ һургуули болгогдожо баталагдаһан байна.

Хүн зоной үүсхэлээр хойто жэлынь һургуулиин шэнэ байшан баригдаад, 1933 ондо хүсэд бэшэ дунда һургуули болгогдоо. Энэнь партиина болон совет эмхинүүдэй соёл гэгээрэлые хүгжөөхэ асуудалые яахын аргагүй наринаар анхарһанай гэршэ болоно.

Багшанарай кадрнуудые бэлдэхын тула бүхы орон доторнай техникумууд, арадай гэгээрэлэй институдууд байгуулагдажа эхилээ. Гушаад онуудта багшын тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэд ерэжэ эхилээ. Эдэ жэлнүүдтэ бэлигтэй багшанар, директорнууд, тодорхойлходо, Ц. Ц. Цымпилон, Н. Н. Намсараев, Д. Д. Дашеев, Г. С. Содномов, Д. Д. Гомбоин, М. Д. Дугаров, Л. Л. Линховоин, А. В. Булдаев, С. С. Бадмацыренов, Б. Б. Базарон, Б. Д. Дондобон, Т. М. Мальдагаев, Д. Раднаев, А. А. Асалханов, Е. В. Халбаева, Ц. Ц. Цыдендамбаев, З. А. Цыбикдоржиев, Ленинэй орденто Жана Цыденовна Дугарова болон бусад олон хүдэлдэг байгаа. Эдэ бэлиг түгэлдэр багшанар хэдэн зуугаад хүбүүд, басагадые һургаа, хүмүүжүүлээ, өөһэдынгөө заажа байһан предмедүүдтэ дуратай болгоо. Хорёод—гушаад онуудта Хэжэнгын һургуулида һураһан, тэрэниие дүүргэһэн залуушуул Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ патриодууд, хүн зоной дунда эрдэмэй дээжэ, соёл культура дэлгэрүүлдэг эрдэмтэд, артистнууд, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, суута механизаторнууд, малшад болонхой ябадаг.

һургуулиин һурагшад өөһэдынгөө түрэл тосхонуудай ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг байгаа, амаралтынгаа үедэ, политическэ һайндэрнүүдтэ, һунгалтын үедэ ниитэ-агитационно хүдэлмэри ябуулдаг, өөһэдынгөө зохёоһон зужэгүүдые, концертнүүдые табидаг, ажал хэхэ дурагүй залхуу хойрог хүнүүдые шүүмжэлдэг заншалтай һэн. Харин багшанар һурагшадаа ажабайдалай бүхы хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадахаар зоригжуулдаг байгаа. Тиимэһээ һургуули дүүргэһэн залуушуул хүдөө нютагуудта социализм байгуулгын үедэ парти болон гүрэнэй политикые зондоо ойлгуулдаг эдэбхитэд боложо, хэдэн зуугаад залуушуул бүхы совет арадтаяа хамта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда баатарлигаар хабаадалсаһан байна.

һургуулинуудай һуралсалай материальна база бэхижүүлэгдэжэ эхилээ. Леоновко, Михайловка, Загаһата тосхонуудта 7 жэлэй һургуулинууд нээгдэбэ. Колхозуудай хүсөөр Хэжэнгэ тосхондо 600 һурагшадай хамтын байра баригдаа, байдалыньшье һайжаруулагдажа эхилээ һэн. Гэбэшье унаа, транспортаар үшөөл хүшэр сагбайгаа. Олон ушарта ябагаар 50—80 модоной зай гаталжа, аймаг соогоо гансахан дунда һургуули дүүргэхэ эрмэлзэлтэй ерэдэг һэн.

1940 оной сентябриин 1-дэ Хэжэнгэдэ юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиин нээгдэһэн ушарта зорюулагдаһан баяр ёһололой жэгсаал үнгэргэгдөө бэлэй. Багшанарай коллективэй хүдэлмэри шанарайнгаа талаар һайжаруулагдаа, мэргэжэлтэй, һургуулитай шэнэ кадрнууд олоор нэмээ. Шэнэ дунда һургуулиин түрүүшын директорээр Александр Васильевич Булгадаев томилогдоо һэн. Тэрэ мүнөө физико-математикын эрдэмэй кандидат, Буряадай түрүү эрдэмтэ-физигүүдэй нэгэниинь ябана.

Дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ һурагшадай сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ ба бэеын тамирай бэлэдхэлдэ онсо анхарал хандуулагдадаг байгаа. Гүрэнэй Оборонын Комитедэй шиидхэбэри дүүргэн, 16-һаа 50 наһа хүрэтэр эрэшүүл сэрэгэй һуралсал гаража эхилбэ. Дүршэлтэй инструкторнуудай хүтэлбэри доро буудалгаар хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг, ворошиловска эдир буудагшын нормативууд тушаагдадаг, буу зэбсэг шудалагдадаг байгаа. граната шэдэлгээр, бар хүсөөрөө тулалдаха сэрэгшэдые бэлдэлгээр, сэрэгшын байлдаанда бэеэ хайшан гэжэ абажа ябаха, өөртөө окоп малтаха тушаа һорилгонууд үнгэргэгдэдэг байһан. Санитарна дружиннигуудай (ГСО), химическэ добтолгоһоо бэеэ аршалха (ПВХО) хэшээлнүүд мүн лэ үнгэргэгдөө. Багшанар ба ахамад классуудай һурагшад агаарһаа добтолгын болоходо, бэеэ хайшан гэжэ абажа ябаха тухай хүн зондо тайлбарилаа.

Багшанар ба һурагшад оборонын фонд байгуулхын түлөө патриотическа хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо. Воскреснигүүд үнгэргэгдэдэг, улаан сэрэгшэдтэ дулаан хубсаһа хунар суглуулагдадаг байгаа. Пионернүүд ба комсомолшууд «Буряад-Монголой эдир патриот» гэһэн танк бүтээлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулаа. «Хэжэнгын дунда һургуулиин багша А. В. Булгадаев хоёр паар валенка, хоёр паар дотор хубсаһа, свитер ба хоёр паар бээлэй тушаагаа» гэһэн мүрнүүд ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой партиин Хэжэнгын райкомдо 1941 оной сентябриин 24-дэ эльгээһэн мэдээсэл дотор бэшээтэй юм.

1942 ондо Хэжэнгын дунда һургуулиие түрүүшынь һурагшад дүүргэжэ гараба. Тэдэнэр 12 хүбүүд ба 2 басагад лэ һэн. Хүбүүдтэ аттестадтайнь хамта Улаан Армиин зэргэдэ татагдаха тухай повесткэнүүд барюулагдаа.

1943 оной намарай нэгэ үдэр литературын багша Анна Захаровна Янгутовагай хэшээлээ үнгэргэжэ байхадань, классайнь үүдэ тоншобо. Энэ классай 13 хүбүүдтэ фронт мордохо тухай повесткэ ерэһэн байшоо. Басагадууд багшатаяа хамта энэ мэдээсэлые гашуудалай нёлбоһоор угтаа һэн. Шабинараа дайнда эльгээхээ байһан багшын бодол, уйдхар гашуудал ойлгосотой байһан ааб даа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай дайшалхы замай карта харахада, манай һурагшад ба багшанарай хабаадаагүй фронтын участогые олохонь бэрхэтэй. Гансал Хэжэнгын һургуулиин һурагшад ба багшанарай дундаһаа зуу шахуу хүн дайнда ами наһаа алдаһан юм. Эдэнэртэ мүнхэ дурасхаал ба алдар соло!

һургуулиимнай байгуулагдаһан сагһаа хойшо 2.265 хүн дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абажа гараа. Тэдэнэймнай дунда эрдэмэй 2 доктор, 28 кандидат, 188 инженер, 343 багша, 36 хүмүүжүүлэгшэ, медицинын 87 хүдэлмэрилэгшэ, 29 веторач, 16 зоотехник, 29 агроном, 36 экономист, 18 юрист, 77 бухгалтер, 11 офицер гэхэ мэтэшэлэн элдэб олон һалбарийн мэргэжэлтэд, хэдэн олон малшад, таряашад, барилгашад, жолоошод бии гээшэб, тоолохоньшье бэрхэтэй.

Сагай эрилтын ёһоор, мүнөө үедэ багшанарай урда айхабтар ехэ эрилтэ табигдана. Тиимэ дээрэһээ багша бүхэн педагогикын эрдэмэй түйлалтануудые зохёохы ёһоор хэрэглэнэ, түрүү дүй дүршэлнүүдые халан абана.

Хэжэнгын дунда һургуулида энэ ехэ харюусалгатай, хүндэтэйшье хэрэгые 76 багшанар болон хүмүүжүүлэгшэһээ бүридэһэн коллектив бэелүүлнэ. Тэдэнэймнай 58 хүниинь дээдэ эрдэмтэй багшанар. РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша, физикын багша-методист В. С. Мункин, Буряадай АССР-эй габьяата багшанар Д. Л. Лодонова, Р. Б. Шойнжурова, гэгээрэлэй 16 отличник, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан Х. Б. Цыдыпова, З. Д. Данзанова болон бусад бэрхэ багшанар коллективэймнай омогорхол болодог гээшэ. һургуулидамнай хүдэлжэ байһан багшанарай 64 процентнь анхандаа түрэл һургуулияа дүүргэжэ гараһан зон юм. Тиихэдэ 27 коммунистһаа бүридэһэн партиина эхин организаци, 110 гэшүүнтэй профсоюзай эмхи бии. Эдэ эмхинүүд һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Юрэнхы эрдэмэй һургуулиин хүгжэлтын мүнөө үеын шата дээрэ амжалтатай дабшажа ябаһан коллективнай Москва хотын гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй «һурагша бүхэниие коммунис ёһоор һуража, ажаһууха, ажаллажа һургаха» гэһэн уряае дэмжэн хүдэлнэ гээшэ.

Д. БАЯРТУЕВ,
һургуулиин директор,
Ц. Оборов,
багша.

СССР-эй ШЭНЭ ХУУЛИИН ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭ

БҮРИ УРАГШАТАЙ БОЛОХО

Манай нарин сэмбын комбинадай бүхы цех болон таһагуудта ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэ хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, эмхидхэлэй үндэр хэмжээндэ үнгэрөө гээд онсолонтой. Тиигэжэ 50 гаран хүн үгэ хэлэһэн, хорёод тодорхой дурадхалнууд оруулагдаһан байна.

Мүнөө эндэ предприятиингаа нэгэ цехтэ болоһон суглаан дээрэ, ажал хэрэгүүд тухайнь тогтохомни.

Һооһо илгалгын цехэй хүдэлмэришэд тус документын 18-дахи статьяда анхаралаа ехээр хандуулаа. Тиихэдээ тэдэнэр хүн бүхэнэй коллективэй урда, коллективэй хүдэлмэришэн бүхэнэй түлөө харюусалгые улам дээшэлүүлхэ гээшэ угаа шухала гээд тэмдэглэбэ. Энэ цехтэ ажаллагшадай тус асуудалаар һонирхоһониинь ушартай юм. Юуб гэхэдэ, һооһо илгагшадай үйлэдбэриин бригадануудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар горитой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байдаг. Тэдэнэй бүхы бригаданууд нэгэ нарядаар хүдэлдэг гуримда оронхой ажаллажа байна. Энэ ушар хамтын хэрэгэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хүсэ нүлөөтэй арга нүхэсэл болоо. Мүнөө һооһо илгагшадаймнай гаргаһан продукци һайн шанартай гэжэ сэгнэгдэдэг болонхой. Тиимэһээ голодоһон багаар гаргагдана, түсэбтэ даабаринууд, абтаһан социалис уялганууд заатагүй дүүргэгдэнэ бшуу. Цехэй хүдэлмэришэд үнэтэ олон үүсхэлнүүдые бадаргадаг заншалтай, Жэшээнь, 1982 ондо коммунистнууд З. П. Аносова, В. Ф. Дмитриева болон Б. Э. Аюшеевагай хүтэлбэрилдэг бригаданууд үүсхэлнүүдые гаргаһан юм. Тиихэдэ Лидия Петровна Аберовагай толгойлдог комсомол-залуушуулай коллектив табан жэлэй 2 жэл 10 һарын түсэбые Буряадай АССР-эй тогтоогдоһоор 60 жэлэй ойн баяр болотор дүүргэхэ гэһэн уряатай мүрысөөндэ эхи байгша оной эхеэр табиһан байна. Эдэ бүгэдэ шэнэ гуримда ороһонойнь үрэ дүн мүн. Тус цехтэ ажалай журам наринаар сахигдадаг боложо байнхай. Жэшээлхэдэ, 1981 ондо жэлэй туршада 9 хүдэлмэришэдынь ажалай журам эбдэһэн байгаа. Харин үнгэрһэн жэлдэ шалтагаангүйгөөр ажалдаа гарахагүй ябадал орой нэгэ дахин үзэгдэһэн байха юм. Тиимэһээл ажалай журам наринаар сахиха, хүдэлмэриин саг гүйсэд дүүрэнээр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ бидэнэй, хүдэлмэришэдэй үдэр бүриин уялга гэһэн тэдэнэй үгэнүүд бодото хэрэгүүдээрнь батадхагдадаг байна гээд тэмдэглэлтэй. Өөһэдынгөө халаание бэлдэхэ хэрэгтэ коллектив саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байха зэргэтэй гэжэ һооһо илгагшад хэлэһэн байна.

Тус цехэй эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ байһан коллектив комбинадай энэ оной даабаринуудые дүүргэлтэдэ горитой хубитаяа оруулна.

Манай предприятиин үхибүүдэй саад болон яслинуудай партийна организациин секретарь Екатерина Петровна Минулина һонирхолтой дурадхал проектдэ оруулаа. «Ажалша коллектив, гэр бүлэ, һургуули» гэһэн бүлэг нэмэлтэ болгобол, һайн байгаа гэжэ тэрэ хэлэһэн байна. Иимэ нэрэтэй шэнэ бүлэг соо, тэрэнэй һаналаар, ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ шухала хэрэгэй түлөө бүгэдэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаха зэргэтэй.

Нэхэлгын цехэй үнинэй хүдэлмэришэд үгэ хэлэхэдээ, залуушуулые коллективэй ниитын ажабайдалда үргэнөөр хабаадуулдаг болохо тухай онсо тогтоһон байна. Ушарынь хадаа ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн ажалдааша амжалтатай хүдэлдэг шуу.

Предприятиин цех болон таһагуудта үнгэргэгдэһэн суглаануудай дүнгүүдые шэнжэлэн харахада, һанамжа, дурадхалнууд гол түлэб ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалда зорюулагдана. Шухала энэ хэрэг бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадал нэгэ нарядаар хүдэлдэг гурим үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэтэй сэхэ холбоотой. Тиимэһээл комбинадай хүтэлбэри, партком, профсоюзэй комитет ажалай түрүү аргада һүүлэй үедэ анхаралаа улам ехээр хандуулдаг болонхо гээшэ. Мүнөө предприятиин бригадануудай 60-аад процентнь нэгэ нарядаар хүдэлнэ. Энэ хүдэлмэриеэ саашаданъ эршэмтэйгээр, шадамараар эмхидхэн ябуулха гэһэн шухала зорилго бидэнэрэй урда табигдаад байна. Ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуулиин проектын хүсэндөө ороходо, энэ ажал ябуулгымнай бүри урагшатай, ябасатай болохо байһые тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэ элирхэйлэн харуулба гээд тобшолол хэлтэй.

Д. МОГОЕВА,
Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь.

ФРГ. Политическэ элдэб хараа бодолтой Баруун Германиин 700 мянган эрхэтэд эб найрамдал болон буу зэбсэгүүдые хуряалгын түлөө хүдэлөөндэ хабаадахадаа НАТО-гай бүлэглэлэй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиба. Юуб гэхэдэ, ФРГ-гэй засагаархид өөрынгөө гүрэниие американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тодхохо талмай болгонхой. Эдэ түсэбүүдтэнь эсэргүүсэн, хүдэлмэришэд, алба хаагшад ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ үдэрһөө үдэртэ бүри эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дуйсбург гэжэ хүдэлмэришэдэй хотын үйлсэнүүдээр болоһон эб найрамдалай жагсаалай үедэ.

АЛША ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

...ша хүн тухай анхарал оролдолго гаргаха гэ... ...иин политикын гол зорилго болоно. Энэ зорил... ...алүүлгэдэ профсоюзай организацинууд шухала ...дүүргэдэг. Совет хүнүүдэй һуудал байдал ба ..., ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха та... ...дэнэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай ТАСС-ай кор... ...ентнүүд нигэжэ хөөрэнэ.

...АЛАН ЭРХЭ БАЙДАЛЫЕ ...ЖАРУУЛНА

...эриин аюулгүй — хүдэлмэришэ...лада» гэһэн үүс...лэ» нэгэдэлдэ гар... байгаа. Ажал дээ...таһаа нэргылхэ...е сахиха хэрэгтэ ...шэд болон инже...ническэ хүдэлмэри... хабаадуулагдадаг. ...дээрэ оолоһон гэ...эн наринаар шал... ...зэмэтэй хүнүүд ...рюусалгада хабаа...аг юм. Тус нэгэдэл... ...жэлдэ ажалан ...ал һайжаруулаг...ом, техникын түй... ...үргэнөөр нэвтэ...

...һүүлэй жэлдэ Моск... ...ай эрхэ байдалые ...лгада 140 милли...г гаргашалагдаһан ...эслэл хотын олохон ...нуд болон эмхи...э усалгүйгөөр хү...онхой.

...Р АЖАЛ ...ЭГЛЭГДЭХЭЕЭ ...БОЛЕО

...Ж. В. И. Ленинэй ... металлургическа ...артенэй цехтэ гар ... хэрэглэгдэхээ ... Цехэй захиргаа... профсоюзай ко... ...хамтын шиидхэбэ...үүлагдаһан комис...эта эндэ бага бэшэ ...нэй дурадхалаар ...үдэлмэриие оньһо...арга олгоһон хэм...бэелүүлэгдэнхэй.

...ятиин бүхы цехүүд ...һагуудта үйлэдбэ...ым сахиха ниитын ...уд байгуулагдан...ено, мартенэй бо...замай цехүүдтэ тэ... дэнэй хабаадалгатайгаар хүдэлмэри эрхилэлгын автомат түхеэрэлгэнүүд нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулхын ба автомадаар хангахын түлөө хүдэлөөндэ областиин 30 мянга гаран металлург хабаададаг.

ЗАВОДОЙ ТҮХЭЛ ШЭНЖЭ ХУБИЛАА

Кишиневой түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй 1-дэхи заводой хуушанай түхэл тухай «Манай завод үсэгэлдэр ба мүнөөдэр» гэһэн стенд һануулна. Профкомой үүсхэлээр эндэхи газар дайдань болбосон түхэлтэй болгогдоһон байна.

Котельнэ дээгүүр утаан бадхажа байхаа болинхой, тэрэ байгаалиин газаар хүдэлдэг болонхой. 2 фонтан түхеэрэгдөө, тэрэниие тойроод һандалинууд табигдаа.

Завод танихаар бэшээр хубилба. Коллективэй предприятидаа эзэн ёһоор хандадаг байһанайнь ашаар соёл болбосоролтой завод гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

БАГАШУУЛ ТУХАЙ АНХАРНА

Орджоникидзиин нэхэлгын нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүүгэдэй саад болон яслинуудта үхибүүдые оруулхые гуйһан бүхы мэдүүлгэнүүдые предприятиин профком хангаба. Шэнэ микрорайондо нээгдэһэн 300 хүнэй һууритай хүүгэдэй комбинат энэ зорилгые дүүргэхэдэнь туһалаа. Коллективэй социальна хүгжэлтын түсэбэй шухала хубинуудай нэгэнииинь дүүргэгдөө юм.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй, металлургнуудай, машина бүтээгшэдэй, энергетигүүдэй ажаһуудаг Хойто-Осетиин ниислэлэй шэнэ барилгануудай райондо жэлэй эхинһээ хойшо һургуулида ороодүй хүүгэдэй арбан шэнэ эмхи зургаан нээгдээ. Эдэ бүгэдэ эндэхи промышленна предприятинуудай мүнгэ зөөреэр баригдаһан байна.

ГОРНЯГУУД ТУХАЙ АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО

Эстониин сланецай шахтануудай столовонуудта «диетэ» гэжэ бэшээтэй столнууд бии болонхой. Предприятида, тэрэ тоодо газар дорошье эмнэлгын эдеэ хоол эмхидхэхые үйлэдбэриин «Эстонсланец» нэгэдэлэй врачнуудай болон инженернүүдэй советэй гэшүүд дурадхаһан байха юм.

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай территориальна комитедэй шиидхэбэреэр тус совет байгуулагдаһан байгаа. Врачнууд, бусад мэргэжэлтэд, профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ ороно. Горнягуудай эдеэ хоол эмхидхэлгые, медицинын талаар хангалгые тэдэнэр хинан шалгадаг, шахтернуудай ажалай эрхэ байдалые һайжаруулхын түлөө оролдодог.

ШЭНЭ КОМПЛЕКС НЭЭГДЭЭ

Гэрэй дотор талые шэмэглэхэ плитэнүүдые үйлэдбэрилдэг Минскын заводой хүдэлмэришэд физкультурно-элүүржүүлгын комплексдо хүсэ шадалаа һэргээхэ аргатай юм. Эндэ бассейн, эмнэлгын душ, тренажернууд, сай ууха таһалга бии.

Профсоюзай комитет хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулгада ехэ анхаралаа хандуулдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ предприятида столово, теплицэ баригдаһан, хүдэлмэриин хубсаһа угааха газар түхеэрэгдэһэн байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС АПН

СОЦИАЛИЗМЫН ЗАМААР

ПАРИЖ. «Пергамон пресс Франс» гэдэг хэблэлэй эндэ барлажа гаргаһан «Социализмын замаар» гэжэ ном соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд, хэблэлэй зохёолнууд оруулагдаһан байна. Тэрэ «Марксизм-ленинизм» гэһэн бүлэгтэ олон хэһэгээр гаргагдаба.

«Карл Марксын һургаал ба СССР-тэхи социалис байгуулалтын зарим асуудалнууд» гэһэн Ю. В. Андроповой статьягаар ном нээгдэнэ. 1964 онһоо хойшо Ю. В. Андроповой хэлэһэн эгээн гол шухала үгэнүүд, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Кремль соо болоһон баярай суглаан дээрэ хэлэһэн элидхэлнүүд, 1983 оной февралиин 2-то, мартын 27-до толилогдоһон «Правдын» корреспондентын асуудалнуудта тэрэнэй үгэһэн харюунууд француз уншагшадай анхаралда табигдана.

Францида «Социализмын замаар» гэһэн номые барлан гаргалга тон шухала удха шанартай байна гэжэ «Пергамон пресс Франс» хэблэлэй президент-генеральна директор Жан Максвелл ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Совет хүтэлбэрилэгшын зохёолнуудтай, хэлэһэн үгэнүүдтэй француз хүн зон бүри дүтэ танилсахые хүсэнэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асуудалнуудаар Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ тухай, ядерна буу зэбсэгүүдые хороохо талаар шэглүүлэгдэһэн тэрэнэй дурадхалнууд тухай һүүлэй һарануудта газетэнүүдһээ ходо ходо мэдэжэ абанабди гэжэ Ж. Максвелл саашадаа тэмдэглээ. Эдэ дурадхалнуудта өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдэй томоотойгоор, харюусалгатайгаар хандаха тухай эрилтэ Францийн ба баруунай бусад оронуудай олониитэ табина.

«Социализмын замаар» гэһэн ном уншагшад СССР-эй дотоодын болон гадаадын политикада хабаатай асуудалнуудта тодорхой харюунуудые олохо байна. Советскэ Союзай ажабайдал тухай, тэрэнэй арад зоной ажал хэрэгүүд тухай ехэ юумэ мэдэжэ абахаар хүсэгшэдые энэ ном һонирхуулха юм. Москвагай станок бүтээгшэдтэй Ю. В. Андроповой уулзаһан тухай тоосоое уншахада тэдэнэртэ һонирхолтой байха байһандань этигэнэбди.

Мүнөө тэдэнэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэжэ байһан асуудалнуудаар хүдэлмэришэдтэй, технигүүдтэй, инженернүүдтэй уулзажа, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэхын тула Советскэ Союзай Коммунис партиин Генеральна секретарь заводто ерэһэн байгаа. Минии һанахада, энэ уулзалга совет партийна хүтэлбэрилэгшын хүдэлмэриин түхэл маягые һайнаар харуулна.

* * *

Ю. В. Андроповой номые француз олониитэдэ дамжуулан үгэлгын баяр ёһолол Францидахи СССР-эй посольстводо болобо. Политическэ, профсоюзай ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, журналистнууд энэ баяр ёһололдо хабаадахаяа ерэһэн байгаа.

КУБЫН ТАРЯАШАДАЙ ҺАЙНДЭР

ГАВАНА. Кубын хүдөөгэй ажалшад мэргэжэлтэ һайндэрөө — таряашанай үдэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаба.

Нютагай ба американ помещигүүдэй дарлалта мүлжэлгэһөө Кубын таряашадые сүлөөлһэн аграрна реформо тухай хуулида 1959 оной майн 17-до Сьерра-Маэстра хадануудта гар табигдаа һэн. Аграрна реформын бэелүүлэгдэһэнэй ашаар бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хубида түрүүлэн Кубада элдүүрилдэг хүнүүдтэ газар дайдань үгтэһэн байгаа. Хоёр жэлэй үнгэрхэдэ, ороной экономигые хүгжөөлгэдэ, хүдөө ажахын продукцяар хүн зониие хангалгада шухала үүргэ дүүргэһэн гэжэ таряашадай национальна ассоциаци (АНАП) Сүлөөтэ арал дээрэ байгуулагдаа һэн.

Кубын Компартиин II съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ Кубын таряашад эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, саахар, тамхи, овощ, үрэ жэмэс, малай продуктнуудые үйлэдбэрилгээ үргэдхэнэ.

ОРШОН ТОЙРОНХИ БАЙГААЛИИЕ ХАМГААЛГА

НАЙРОБИ. Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар ООН-ой программые эрхилэлгын советэй (ЮНЕП) 11-дэхи сесси эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Һуу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын үргэдхэгдэжэ, баруунай оронуудай, нэн түрүүн США-гай буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые дэбэргэжэ, сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые үргэлжэлүүлжэ, шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргажа байхадань, оршон тойронхи байгаали бузарлагдаха юм гэжэ уласхоорондын эмхи һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлнэ. Тэдэ буу зэбсэгүүдэй оршон тойронхи байдалда, замбуулинай дайдада муу нүлөө үзүүлхэ байһыень ойлгон мэдэрэнгүй байжа болохогүй.

«Эб найрамдал, аюулгүй байдал ба оршон тойронхи байдал» гэһэн СССР-эй делегациин тогтоолой проектые сессидэ хабаадагшад ехэ һонирхолтойгоор угтаһан байна. ООН-ой тусхай эмхи зургаануудай байгаалиие сахин хамгаалха проектнүүдые бэелүүлгэдэ хабаадалсахадаа, оршон тойронхи байдалые хамгаалха дундуур болзорой программын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ СССР нүлөө ехэтэй хубитаяа оруулхаар болэн юм гэжэ совет түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Энэ талаар Советскэ Союзай баян дүй дүршэл бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгын асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд

ЖЕНЕВЭ. Европодохи ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай, совет-американ хөөрэлдөөнүүд майн 17-до эндэ һэргээгдэбэ. Делегацинуудай пленарна заседани болоо. Ю. А. Квицинский — СССР-эй делегациие, П. Нитце США-гай делегациие толгойлно.

АМЕРИКАН-МЕКСИКЫН ХАРИЛСААН

НЬЮ-ЙОРК. Мексикэ болон США-гай хоорондохи харилсаан улам түгшүүрилтэй боложо байна гэжэ США-гай аралжаа наймаалагшадай бүлэгөөрхидэй орган — «Уолл-стрит джорнэл» газетэ бэшэнэ. Энэнь экономическа талаар бүришье тодо хурсаар харагдана.

Орон доторой валютно-финансын ороо асуудалнуудые гуримшуулан шиидхэхэ зорилготойгоор үмсын банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха гэһэн Мексикын правительствын шиидхэбэриие Вашингтондо зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэбэ гэжэ газетэ мэдэрнэ. Американ эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые ямаршье һаад түбэг ушаруулангүй абажа байхын тула Холбоото Штадууд Мексикые хашаха, баалаха ушартай болоһон байгаа гэжэ «Уолл-стрит джорнэл» тэмдэглэнэ. Тиихэдэ Мексикын эд бараае американ дэлгүүр дээрэ үргэнөөр табилгые США буруушаана.

Мексикын нефтиие США-да худалдаха талаар горитой ехэ арсалдаанууд гарана. Иимэ түсэбүүдые Мексикэ эрид буруушаадаг юм. Нефтиин баян хэбтэшэнүүд хадаа хойто хүршэһөө ороной экономическа ба финансын бэеэ дааһан байдалай үндэһэ һуури гэжэ тэдэнэр тоолохые оролдоно.

Политическэ асуудалнуудые абажа хараха болоо һаа, Түбэй Америкын хэрэгүүдтэ Рейганэй захиргаанай хамааралсалгые Мексикын правительство буруушаана.

Соёлой һонин

МАЛШАДТА ОШОНО

Баян-Голой библиотекэ. Эндэ ороходомнай, шалань һая угаагдаһан, сэбэрхэн, аятай зохид. Стол дээгүүр газетэ болон журналнууд дэлгээтэй. Гурбан мянга гаран элдэб янзын номуудтай. Арба гаран хэһэг һонин журналнуудые, мүн түбэй болон республикын газетэнүүдые абадаг.

Манай ябахада, соёлшон Роза Базарова ажалдаа байба. Соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэжэ, арбан табан жэлэй туршада түрэл нютагтаа библиотекареэр ажаллана.

Тосхоной ажалшад бүгэдэ шахуу уншагшад болонхой. 5600 шахуу ном абажа уншаһан байна.

Эндэ малшадай байрануудай карта-схемэ харанабди. Малшадай отара, гүүртэнүүдые хангадаг 14 нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэнхэй. Һарадаа хоёр удаа малшадые комплексноор хангадаг бригадатай ошолдожо, номуудые һэлгэдэг, шэнэлдэг байна. «Хонин ажахыгаар номой долоон хоног» гэһэн выставкэ отарануудта эмхидхэгдээ.

Хонишон-зуутан Шойсорон Гунтыповай отара дээрэ «Хонин ажахын мастер Гомбоев» гэһэн А. Б. Будажаповай номоор, мүн Социалис Ажалай Геройнууд Г. Рабдаев болон Д-Н. Б. Сундуевай ажалай дүй дүршэл тухай зүбшэн хэлсэлгэ, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн байна.

Библиотекэ соо түрүү дүй дүршэлэй булан байгуулагданхай, элдэб плакадууд ханануудые шэмэглэнхэй. Жэшээнь, «Ажал ба бэдэрэлгэ — амжалтын үндэһэн» гэһэн А. Л. Климовэй номоор Дээдэ-Тайлсын совхозой түрүү тугалшан У. Н. Никитинагай дүй дүршэл тухай, «Хонин ажахы — залуушуулай хэрэг», Л. И. Брежневэй олондо мэдээжэ болоһон гурбан номуудаар, мүн СССР-эй Эдеэ хоолой программа тухай плакадууд манай анхарал хандуулна.

Буряадай АССР-эй 60 жэлдэ зорюулагдаһан тусхай стенд, мүн Буряад ороной экономикын, соёлой болон эрдэм наукын хүгжэлтэ тухай хөөрэһэн номуудай выставкэнүүд бии. Ажалша коллективүүд тушаа хуулиин проектнүүд дэлгээтэй.

Гадна «Буряадай АССР-эй ажал болон амжалтануудай 60 жэл», поэтесса Ц-Д Дондоковагай зохёохы зам тухай нүүдэл выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Районой түрүү шүүл тухай тусхай материалнууд суглуулагдаһан байна.

Библиотекарь Роза Базарова нютагтаа хүндэтэй болонхой. Тэрэ Үдын сомоной Советэй депутадаар, арадай заседателяар һунгагданхай юм.

Ажахынгаа хүдэлмэришэдые, малшадые болон механизаторнуудые элдэб һонин ном дэбтэрнүүдээр хангажа, библиотекарь Роза Базарова тэдэнэй оюун сэдьхэлые баяжуулна, ажалдань эрмэлзэл зориг түрүүлнэ.

Тиигэжэ Буряадай АССР-эй 60 жэлые нэрэтэй солотойгоор угтаха хэрэгтэ тэрэ өөрынгөө хубитые оруулалсажа байна.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Москва. Буряадай АССР-эй литературын болон искусствын үдэрнүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурагай искусствын выставкэ дээрэ.

В. МАТВИЕВСКИИН фото. (ТАСС).

ХАРАГШАДТАА ЗОРЮУЛАА

Мүнөө үеын мэдээжэ совет драматург Александр Гельманэй «Наедине со всеми» гэһэн зүжэгые ород хэлэн дээрэ Ажалай Улаан Тугай ордентэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай залуу режиссер В. И. Кондратьев найруулаа.

Гэртэхинэй зүрилдөөн, үйлэдбэри ажабайдал хоёрой харилсаа холбоон тухай хөөрэһэн энэ зүжэг харагшадай һонирхол үүсхээ гэжэ тэмдэглэхээр. Ажалдаа амжалта түйлажа, дээгүүр тушаал ээлхынгээ түлөө хүнүүдые гамнадаггүй участогые даагша Андрей Голубевой ролине Владимир Кондратьев шадамар бэрхээр гүйсэдхөө. Тэрэнэй нүхэр Наташа үндэр тушаалаа, баян зөөриеэ алдангүйгөөр, сэдьхэлээ сэбэр болгохые хүсэнэ. Буряадай АССР-эй арадай артистка Дарима Санжажапова Наташын ролине гүйсэдхөө. «Өөдэнь хаяһан шулуун өөрынь толгой дээрэ унахэ» гэһэн сэсэн үгэнүүдэй ёһоор, эхэ эсэгэ хоёр Голубевтон хэһээгдэнэ...

Мүнөө үеын үйлэдбэриин темые элирхэйлдэг энэ автор зохёолнууд, нэрлэбэл, «Бидэ, гараа табигшад...», «Нэгэ заседаниин протокол», «Һөөргөө эрьеһэн холбоон» («Обратная связь») гэһэн зүжэгүүд олонитые һонирхуулжа байдагынь эли. Тиимэһээ түрэл Буряад оронойм-най театрта табигдаһан энэ зүжэг республикымнай ойн баярта зорюулагдана.

* * *

Буряад драмын академическэ театр Ленинградта болон Хальмагта үнгэргэгдэхэ гастрольнуудта бэлдэжэ байна. Театрай байшан соо һаяхан гастрольдо бэлдэгдэжэ байһан концерт харуулагдаа. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан концертын программада зүжэгүүдһээ хэһэгүүд харуулагдаа, дуунууд, шүлэгүүд хангинаа.

А. Вампиловай «Хүдөө нютагай шог зугаа», Ч. Гениновэй «Соёлмаа Батошулуун», Д-Р. Батожабайн «Урбаанай ушаралта ябадалнууд» гэһэн зүжэгүүдһээ хэһэгүүд харуулагдаба. Хальмагай арадай поэт Давид Кугультиновай шүлэгүүдые Буряадай АССР-эй арадай артист Георгий Бутуханов уншаба. Хальмаг драматург Алексей Балакаевай «Эхын зүрхэн» гэһэн зүжэгһөө хэһэгтэ Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Н. Токуренова, Л. Дугарова болон бусад нүхэд хабаадаба.

Евгений Евтушенкын «Братска ГЭС» гэжэ поэмэһээ «Нюшка» гэһэн хэһэгые республикын арадай артистка Д. Сангажапова уран гоёор уншажа, шагнагшадай һайшаал магтаалда хүртэһэн байна. Буряадай АССР-эй арадай артистка Ц. Уладаева, республикын габьяата артистнууд Д. Бочиктоев, Д. Сультимов, артист Б. Будаев һайханаар дуулаа.

Б. ДОРЖИЕВА.

БЭЛЭДХЭЛ ҺАЙНТАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭД ХЭРЭГТЭ

ДОСААФ-ай Буряадай областной комитет ээлжээтэ пленум дээрэ «ДОСААФ-ай бүхэсоюзна IX съездын хүдэлмэриин дүнгүүд болон республикын оборонно эмхинүүдэй зорилгонууд» гэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Республикын оборонно бүлгэмүүд үнгэрһэн үе соо ДОСААФ-ай VIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулжа гараһан байна. Энэ талаар ДОСААФ-ай Кабанскын, Бэшүүрэй, Хлагтын, Захааминай, Железнодорожно, Октябрьска районуудай комитедүүд эрхим үрэ дүн түйлажа гараа юм. Дурсагдагша районуудай ДОСААФ-ай комитедүүд хүдэлмэришэд, ажалшад, илангаяа залуушуулай, һурагшадай дунда сэрэгэй-патриотическа, оборонно-ниитын, һуралсалай болон спортын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ үдэр бүри анхаралаа хандуулжа байдаг болонхой. Залуушуулай дунда сэрэгэй-патриотическа ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжын ябуулха хэрэгтэ районуудта байгуулагдаһан музей, клубууд горитой туһа нэмэри үзүүлжэ байдаг гээшэ. Жэшээнь, Улаан-Үдын Октябрьска районой нарин сэмбын комбинадай «Ерээдүйн сэрэгшын клуб», 35-дахи һургуулиин «Родина», 20-дохи, 32-дохи, 52-дохи һургуулинуудай «Поиск», 7-дохи СГПТУ-гай «Подвиг» гэһэн нэрэтэй клубуудта оборонно-ниитын, сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлжэ эхилэнхэй. Мүн Бэшүүрэй районой Потанинай, Прибайкалиин районой Таловска, Гремячинска, Зэдын районой Зэлтэрын, Железнодорожно, Советскэ районуудай 42-дохи, 1-дэхи һургуулинуудта байгуулагдаһан сэрэгшын дайшалхы алдар солын музейнүүдэй үүргэнь тон ехэ гээд элидхэл хэһэн ДОСААФ-ай областной комитедэй түрүүлэгшэ А. П. Коржов хэлэбэ.

Энээнһээ гадна республикын һургуулинуудай һурагшадай дунда сэрэгэй-патриотическа, оборонно-ниитын хүдэлмэри ябуулха, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ «Зарница», «Орлёнок» нэрэтэй сэрэгэй-спортивна наадануудгоритой һуурияа эзэлхэ ёһоороо эзэлнэ. Тэдэнэр сэрэгэй элдэб олон наада, мүрысөөндэ хабаадахадаа өөһэдынгөө бэе, махабада нилээдгүй һайжаруулха, зүрхэтэй, хүшэр хүндэ юумэ гаталжа, дабажа, бүтээжэ гарахаһаа гадна техническэ һайн мэдэсэтэй, мэргэжэлтэйшье болоно гарадагынь мэдээжэ. Тиин эдэнэр сэрэгэй эхин шатын һуралсал гарадаг, ГТО-гой комплекс тушаадаг заншалда абтанхай. Эдэ бүгэдэ тухай пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаһан эдэбхитэд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна.

— Манай райондо ДОСААФ-ай IX съездын хүдэлмэриин дүнгүүдтэ зорюулагдаһан пленум болоходоо, район дотороо хэгдэхэ саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлһон байнабди. Район дотор сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэридэ зорюулагдаһан тусхай һара соносхогдожо, районой предприяти, ажахынуудта болон һургуулинуудта дайнай, ажалай ветерануудтай уулзалганууд, тусхайта үдэшэнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа. Мүнөө районой 30-аад залуушуул жолоошоной, мотоциклистнүүдэй курсануудта ябажа эхилэнхэй. Тиихэдэ сагаалса буудаха тииргүй гээшэбди. Энээниемнай хараадаа абаһан арадай депутадуудай Прибайкалиин районно Советэй гүйсэдком сесси дээрэ тусгаар шиидхэбэри абажа, бидэнэртэ тиир бариха мүнгэ һомолоо. Энэнь ехэтэ һайшаалтай хэрэг. Мүнөө ДОСААФ-ай районой эмхинүүд өөрын тииртэй болохо болоһондоо аргагүй баясажа, барилгаяа өөһэдынгөө хүсөөр барижа эхилээбди,— гэжэ ДОСААФ-ай IX съездын делегат, ДОСААФ-ай Прибайкалиин райкомой түрүүлэгшэ А. Н. Горбунов хэлэбэ.

Хэлэйшье мэдэһээр ДОСААФ-ай IX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, ажалшадай, мүн залуу үетэн... да сэрэгэй-патриотическ... дэлмэри ябуулха, ила... залуушуулые Зэбсэгтэ... нүүдтэ алба хэхээр б... хэрэг болон ДОСА... олон гэшүүдтэй болош... шэ мүнөөдэрэй шухала... далнуудай нэгэн бол... Энэ талаар республик... рим предприяти, эмн... гаан, колхоз, совхозуу... луушуул мүнөөдэр... ДОСААФ-ай гэшүүн... гүй байһыень дуулахад... халтай байба. Респуб... комсомолой эмхинүүд... шуулые сэрэгэй-патри... ка ажал ябуулгада... дуулха уялгатай.

СССР-эй Зэбсэгтэ... нүүдтэ алба хэхэ мэ... тэдые бэлдэхэ зора... республикын ДОСААФ... хинүүд һүүлэй үедэ... хэлэй, һуралсалай хүд... яһала һайжаруулаа г... хэлэгшэд тэмдэглэ... Совет Арми болон Д... Сэрэгэй Флодто алба... ошоһон республикын... шуул жолоошоной, ра... мотористын болон бус... гэжэлтэй болоһон бай... шэ. Тиимэһээ нютаг... мэргэжэлтэй болоһон... шуул сэрэгэй албанда... доо, алба хэһэн часть... ды туһатай сэрэгшэд... наа түрүүшын үдэрһэ... руулна гээшэб? Эдэ б... саашадаа улам һайжа... гүнзэгырүүлжэ, Зэбсэ... сэнүүдтэ бэлэдхэл б... залуушуулые эльгээ... пленумдэ хабаадагшад... дүүлбэ.

Партиин XXVI с... КПСС-эй ЦК-гай н... (1982 он) пленумэй... ДОСААФ-ай IX с... шиидхэбэринүүдые хү... болгон респуб... ДОСААФ-ай ком... кадрнуудые хүмүүжүү... хы ажал хүдэлмэри... хидхэл болон журам... байхаһаа эхилээд, эм... нэй абаһан уялгануу... хы талаарнь дүүргэж... ряадай АССР-эй ба... даһаар 60 жэлэй алдар... баярай үдэрые угтах... тогтоол баталан аба...

Б. ЦЫРЕМПИ...

ХҮГЖЭМЭЙ ҺАЙНДЭР

Хүбшэргэйтэ инструментнүүд дээрэ наададаг хүгжэмшэдэй республиканска һайндэр мяханай комбинадай соёлой байшан соо хоёр үдэр соо үргэлжэлөөд, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо түгэсхэлэйнь концерт болоо. Тус һайндэр Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Республикын арбан зургаан районой дүшэн коллектив һайндэртэ хабаадаба. Үндэһэн буряад болон ород инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэгдэһэн, мүн духовой оркестрэй хүгжэм шэнхинээ.

Һайндэрэй мүрысөөндэ илажа гараһан коллективүүд Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын болон профсоюзуудай областной советэй дипломуудаар, Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Яруунын районой Нарһатын совхозой хүдэлмэришэн Цырен-Дулма Ешидоржиева хуур дээрэ наадаад, «Алтаргана» гэжэ буряад арадай дуу дуулана. 2. Хэжэнгын соёлой байшангай оркестртэй хамта залуу композитор Очирма Баяртуевагай «Түрэл аялга» гэжэ дууе Цырен-Дулма Доржиева дуулана.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

ТАРЯАШАДТАЙ УУЛЗАНА

Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүдэй ниислэл Москва хотодо үнгэргэгдэжэ байһан үедэ республикымнай бэлигтэй залуу уран зохёолшод М. Шиханов, Г. Раднаева, Буряадай гүрэнэй оперо болон балетэй академическэ театрай дуушан А. Борбонов гэгшэд Мухар-Шэбэрэй районой хүдөө нютагуудаар ябажа, полевой стануудд дээрэ таряашадтай уулзана.

М. Шиханов Г. Раднаева хоёр зохёохы хүдэлмэри, урдахи түсэбүүд тухайгаа хөөрөөд, өөһэдынгөө бүтээлнүүдһээ хэһэгүүдые, шүлэгүүдые уншана, А. Борбонов совет болон буряад композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэжэ, таряашадые баясуулна.

Тэдэнэр «Коммунизм», «Искра» колхозуудта, Суулгын совхоздо ябаһанайнгаа удаа, районой түб һууринда нээгдэхэ номуудай выставкэдэ хабаадалсаха юм.

Х. ДАШИЕВА.

„ТОЛГОНАЙ“

Ленинскэ шангай лауреат, оронойнмнай суута уран зохёолшо Чингиз Айтматовай номой удхаар «Толгонай» («Эхын тала») гэжэ нэрлэгдэһэн зүжэгые Хэжэнгын арадай театр (режиссерынь С. С. Цыренова) найруулан табиба. Социализм байгуулгын, мүн дайнай хүшэр хүндэ үедэ жаргал, зоболоншье үзэһэн эхын хуби заяан тухай хөөрэһэн энэ зүжэг харагшадые, олонитые ехэтэ һонирхуулһан байна.

Энэрхы һайхан сэдьхэлтэй Толгонай эхын образые Сэсэгма Шойдокова байгуулаа. Тэрэнэй нүхэр Суванкулай (Доржо Намжилов), хүбүүдэйнь — Касым (Лев Кашанов), Масалбек (Солбон Галсанов), Джайнак (Түмэн Танхаев), бэри басаган Алиманай (Цэрэгма Шагдарова) хуби заяан тухай энэ зүжэг соо хэлэгдэнэ. Айша хүгшэниие Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ П. Ц. Доржиева, нютагай аха заха Темирчал үбгэниие РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша В. С. Мункин гэгшэд шадамар бэрхээр наадаба гэжэ жюриин гэшүүд сэгнээ.

Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай ахалагша багша С. Р. Аранжуров жюриин хүдэлмэриие хүтэлбэрилөө. Энээнһээ урда тээ арадай театрай коллектив олон тоото зүжэгүүдые, нэрлэбэл, Ц. Шагжинай «Тангариг», Д. Дылгыровэй «Хүлгөөтэ үдэрнүүд», «Сагаан нуурай эрьедэ», Мустай Каримай «Айгуулиин сэнхир орон», Д-Р. Батожабайн «Эхэ тухай домог» болон бусад зохёолнуудые найруулан табиһан байна. Гүнзэгы удхатай, шанга абари зантай хүнүүдтэй танилсуулдаг, харагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ зүжэгүүдые найруулан табиха гэжэ оролдодог коллектив байһанаа театрай гэшүүд харуулба гээшэ. Зүжэгые найруулан табилгада режиссер Е. Я. Санжимитыпова ехэ габьяатай гэжэ тэмдэглэхээр.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан «Театральна хабар» гэжэ нэрлэгдэһэн фестивальда хабаадахадань, Хэжэнгын арадай театрта амжалта хүсэнэбди.

Д. ДАМБАЕВА,
арадай депутадуудай Хэжэнгын райсоветэй гүйсэдкомой соёлой таһагай инспектор.

ЭДИРШҮҮЛ—ЗУРААХАЙ ДЭ...

Эдиршүүлэй дунда һур харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Түбэй советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Шэнэ Кахогко хотодо болобо. 10 гаран командын зуугаад мэргэшүүл энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байгаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Динамо» бүлгэмэй Украинын республиканска советэй суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын кубогта хүртөө. Манай эдир хүбүүд, басагадай бүридэлдэнь ороһон Россин советэй команда 2-дохи һуурида гараба.

«Динамо» бүлгэмэй республиканска советһээ Буряадай багшанарай институдай студентка, спортын мастер Ольга Воронина М-2 упражненеэр харбахадаа, 2417 очко абажа, Түбэй советэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хурамхаанай хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер, спортын мастер Лариса Целовальникова тэрээнһээ найман очкогоор гээгдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа.

Улаан-Үдын 3-дахи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Ольга Бартанова дундуур наһанай басаг... һоо гурбадахи һуури... һэн байна. Энэ һург... 8-дахи классай һураг... гал Дамбиев спортын... та кандидадай нормат... гэбэ.

Мүнөө О. Бартан... Антонова, В. Забан... Дамбиев гэгшэд «Д... бүлгэмэй Түбэй совет... луулагдамал команд... дэлдэ оруулагдажа, 1... тэр наһанай хүбүүд... дай дунда СССР-эй... һуури эзэлхын түлө... хотодо эхилһэн мүр... хабаадажа байна.

Ж. БАТОМУНК...

ҺУРАГШАД МҮРЫСЭН...

Хүнгэн атлетикээр Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдэбэ. 22 дунда һургуулиин, 3 найман жэлэй һургуулиин дүн хамта 800 гаран спортсмен энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Түрүүшын үдэрэй дүнгөөр 65-дахи, 14-дэхи, 32-дохи, 35-дахи дунда һургуулинуудай командануд олон очкотой байгаа. Мүрысөөнэй хоёрдохи, гол үдэр 14-дэхи дунда һургуулиин команда һайн бэлэдхэл, һорилготой байһанаа харуулжа, хүнгэн атлетикээр Улаан-Үдэ хотын чемпион болобо. 32-дохи. 65-дахи дунда һургуулиин командануд шангай удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Тиигэжэ һурагшадай дунда хүнгэн атлетикээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районние 14-дэхи дунда һургуулиин, Советскэ районние 33-дахи дунда һургуулиин, Октябрьска районние 32-дохи дунда һургуулиин командануд түлөөлхэ хүндэтэ эрхэдэ хүртэбэ.

Найман жэлэй һургуулинуудай дунда 39-дэхи һургуулиин команда түрүү һуурида гараа. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ илагша 15-дахи һургуули мэдэгдээгүй шалтагаанаар мүрысөөндэ хабаадаагүй. Мүрысөөндэ оройдоол гурбан команда ерээ. Энэ хадаа 39-дэхи, 6-дахи, 4-дэхи һургуулинууд болоно. Бэшэ һургуулинууд мүрысөөндэ ерэхэһээ байха, мүрысөөндэ хабаадахабди гэһэн мэдүүлгэшье оруулаагүй.

Ерэхэ жэлэй мүр... олон команда хабаад... жэ найдагдана.

Дунда һургуул... дунда Октябрьска р... арбан нэгэн, Железн... но районой оройдоол... Советскэ районой... команда мүрысөөндэ... далсаа. Һүүлшын хо... он арба гаран кома... бихаар аргатай байг... лезнодорожно район... хи, 40-дэхи, 41-дэхи... хи 51-дэхи дунда һу... нуудай командануу... жэлнүүдтэ һайнаар... жа, үндэр дүнгүүдые... лагша һэн. Мүнөө... командануудай мү... хэлтэй байһан ушар... рысөөнэй эршэ ти... бэшэ байба.

А. ЧЕБ...
мүрысө... ахамад...

БҮХЭСОЮЗНА XVI КИНОФЕСТИВАЛЬ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Бүхэсоюзна XVI кинофестивалиин нээгдэһэн тухай соносхолнуудта мэдээсэгдэбэ. 60 гаран жэлэй саада тээ совет кинематографиин мүндэлһэн хото бүхы союзна республикануудай экранай уран бэлигтэниие хүндэмүүшэ халуунаар угтаа. «Октябрьский» гэжэ концертын ехэ залда баярай оршон байдалда һайндэр нээгдэбэ.

Арбан юһэн жэлэй саада тээ Агууехэ Октябриин хотодо фестивалиин тугууд түрүүшынхеэ үргэгдэжэ, союзна республикануудай ниислэл хотонуудаар аяншалһан байгаа. Эдэ жэлнүүдтэ ороной киногой гол харалга олон шэнэ нэрэнүүдые нээһэн, киноискусствын гайхамшагта бүтээлнүүдые бэлэглэһэн байха юм. Энэшье удаа тиимэ байхань дамжаггүй гээд айлшадые амаршалха зуураа, фестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Ленсоветэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Н. Г. Елисеева хэлээ.

Эсэгэ ороной алдарта хуудаһануд ба табан жэлнүүдэй ажалай эршэ, манай үеын хүнэй образ гэһэн темэнүүд конкурсдо табигдаһан зууһаа дээшэ фильмдэ харуулагдана. РСФСР-эй арадай артистнууд И. В. Таланкинай ба Ф. С. Хитругай (уран һайханай кино ба мультипликаци), В. А. Грамматиковай (хүүгэдэй ба эдиршүүлэй фильмүүд), СССР-эй арадай артист Е. Ю. Учителиин (баримтата ба эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд) түрүүлэлгэ доро жюри эрхимүүдэй эрхимүүдые нэрлэхэ болоно. Эдир харагшадта эгээл ехээр һайшаагдадаг фильмдэ заншалта ёһоороо тусхай шан олгогдохо. Иимэ эрхэ үхибүүдэй жюридэ олгогдобо.

Городой эгээл томо кинотеатрнуудта хэдэн арбаад мянган ленинградайхид конкурсдо табигдаһан фильмүүдые хараха байна. Конкурсһоо гадуур «Красные колокола» гэжэ дилогиин хоёрдохи хуби — «Я видел рождение нового мира» гэжэ фильм харуулагдаха юм.

Предприятинууд болон совхозуудта, институдууд ба сэрэгэй корабльнууд дээрэ харагшад дуратай артистнуудтайгаа уулзаха байна.

Харалгые нээлгын баяр ёһолол дээрэ СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Т. Ермаш, СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов үгэ хэлээ. Ленинградай ажалша гвардиин үмэнэһөө барилгын машинануудай заводой токарь, Социалис Ажалай Герой Е. Н. Моряков фестивальда хабаадагшадые амаршалба.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Студентнэрэй барилгын отрядууд» — түрүү бэшэг. «Сабшалан таряалангай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һара»—суглуулбари. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо: Москвада боложо байгаа литература болон искусствын үдэрнүүд. «Ниислэл хотымнай халуун зүрхэн» — Т. Волынцевагай статья. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үзэл сурталай хүдэлмэриин үрэ нүлөөе дээшэлүүлхэ. «Бүхы хэмжээ ябуулгануудые — түсэбэй ёһоор» — М. Ангархаевай статья. Эдеэ хоолой программа: нэмэлтэ нөөсэнүүд. «Гол шухала эрхэ нүхэсэл» — Н. Дегтяревой интервью. «Зунай саһа бүриншье дүтэлөө» — пионерэй лагерьнуудай бэлэдхэлые шалгалта. Мүнөөдэрэй шухала асуудал. «Хонидые һайнаар бэлшээн таргалуулха» — С. Батороевой корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хамтын ажалай далита шэнэжэ» — «Правда Бурятии» газетын «түхэреэн столһоо» тэмдэглэлнүүд. Шэнэ номууд. «Шасарганын ургасые дээшэлүүлхэ нөөсэ» — В. Прокопьевой статья. «Советүүдэй орон соогуур» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Уласхоорондын ажабайдал. Фото-мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Артиллериин маршал К. П. Казаков һурагшадтай уулзаха. 10.40 — «Легенда о старом маяке»—мультфильм. 11.00 — «Вечный зов» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи хуби). «Совесть» — 6-дахи сери. 12.25— «Эхэ орон тухай дуунууд». 12.45 — Шэнэ һонин. (12.50 час хүрэтэр). 15.15 — Шэн. һонин. 15.35 — «Түсэбтэ табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг» — баримтата фильмүүд. 16.20 — Түмэр замшадай Түбэй соёлой байшангай виолончелистнүүдэй ансамблиин концерт. 16.50 — Ород хэлэн.

Улаан-Үдэ. 17.20 — «Добро пожаловать в лес» — киноочерк. 17.30 — «Байгал».

Москва. 18.05 — Онтохондо айлшаар. «Финист —ясный сокол» — мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Коллектив юу хэжэ шадахаб» гэһэн дамжуулгаһаа. Ажаһуудалай хэрэгүүд. (3-дахи дамжуулга). 20.35 — «Вечный зов» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (2-дохи хуби). «Бессмертие» — 7-дохи сери. 22.00 —«Время». 22.35 — «Ородой музей». «Совет уран шэмэглэлэй искусство». 23.05 — «Рафаэлла Карра аяншална». 00.05 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Англи хэлэн. 13.35 — Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. «Биосферэ ба хүн». 14.05 —Дж. Байрон. «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 14.35 — Географи. 8-дахи класс. «Дунда Азиин экономическа район». 15.05 — В. А. Загорскиин мастерской соо. 16.05 — А. И. Герцен. «Ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаһанууд. 16.50 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Мэргэжэл шадабари» — киноочерк.

Москва. 17.20 — «Москва ба москвагайхид». 17.50 — 18.05 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.05 — «Экономико. Эрдэм ухаан. Ажал хэрэг». гэһэн дамжуулга... 18.35 — «Человек, который стоит передо мной» — ... очерк. 18.45 — «Саад ба ... род». 19.15 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «А... Байгал — арюухан д... киноочерк. «Последний ... — уран һайханай филь...

Москва. 21.00 — «А... нойрсогты, багашуул!», ... крота». 21.15 — «Хө... дуунда дуратайшуулда... —«Волшебный край. О... рада» — телевизионно ... римтата фильм. 22.00 — ... мя». 22.35 — «Мир в ... измерениях» — уран һ... най фильм. 00.05 — Ко... 00.20 — Ю Рябчинская... расхаалда зорюулагдаһан ... дарка ба каноэгээр һ... дэлгээр уласхоорондын ... сөөн. 00.45 — Эб найм... лай түлөө велосипед... урилдаалгын мүрысөөн... һээ дамжуулагдаха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2.54—54. зам. редактора—2 68.08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2—60—91, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-02415. Заказ № 118. Индекс 04649.